

VADEMECUM

Typologieën van schema's voor het witwassen van geld
vastgesteld door de CFI

2024

INHOUD

INLEIDING.....	3
Technieken voor het witwassen van geld.....	5
Fiche 1 : Witwassen via compensatie	6
Fiche 2 : Op handel gebaseerd witwassen.....	9
Fiche 3 : Professionele witwassers	12
Fiche 4 : Dienstverleners op het vlak van witwassen	15
Fiche 5 : Underground Banking.....	18
Fiche 6 : Misbruik van vennootschapsstructuren	21
Fiche 7 : Derdenbetalingen of ‘Third Party Payments’	24
Fiche 8: Vastgoed.....	27
Fiche 9 : Cryptoactiva.....	30
Sectoren blootgesteld aan risico’s op het vlak van het witwassen van geld.....	33
Fiche 10 : Kansspelen.....	34
Fiche 11 : Luxegoederen	38
Fiche 12 : Horeca.....	41
Fiche 13 : Diamant	44
Fiche 14 : Kunst en antiek.....	47
Fiche 15 : Bouw	50
Fiche 16 : Handel in tweehandsvoertuigen	53
Fiche 17: Voetbal	56
Fiche 18: Goudhandel	58
INDEX	61

INLEIDING

Deze publicatie situeert zich in het kader van aanbeveling 1 van de Financiële Actiegroep (FAG) die stelt dat *“landen de risico's voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme waaraan ze worden blootgesteld moeten identificeren, beoordelen en begrijpen...”*. De doeltreffendheid van het systeem ter bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme is afhankelijk van de mate waarin iedereen die bij deze strijd betrokken is de risico's zo goed mogelijk begrijpt.

Door trends te identificeren kan de CFI elementen aanreiken die bijdragen tot een goed begrip van de risico's door de melders. Dit werk vloeit voort uit de strategische analyse die de FAG definieert als het gebruik van *“informatie die beschikbaar is en kan worden verkregen, met inbegrip van gegevens verstrekt door andere bevoegde autoriteiten, om trends en patronen inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te identificeren”*.

Dit typologisch vademecum vormt een aanvulling op het deel van het activiteitenverslag van de CFI dat gewijd is aan trends. Het bevat 18 typische witwasschema's die de CFI tijdens haar strategische analyse heeft waargenomen. Deze schema's hebben betrekking op een reeks elementen die gemeenschappelijke en typische kenmerken delen die het mogelijk maken om typologieën op te stellen.

Toelichting

Elke typologie is gebaseerd op een reeks gevallen afkomstig van bestaande geanonimiseerde dossiers die op specifieke witwasschema's duiden. Het formaat dat voor het vademecum is gekozen, is eerder dynamisch dan statisch, zodat het in de loop van de tijd kan worden aangepast aan waargenomen trends.

De thema's die gekozen zijn om de verschillende typologieën te illustreren, verwijzen naar een gebruikte witwastechniek of een sector die blootgesteld is aan witwasrisico's¹. De typologieën die verwijzen naar een onderliggend misdrijf worden door de CFI voorgesteld in haar jaarverslagen. Dit vademecum is niet exhaustief bedoeld, maar eerder om concrete voorbeelden te geven van terugkerende of vernieuwende witwasschema's waarmee melders in de loop van hun meldingspraktijk kunnen worden geconfronteerd.

Elk van de typologieën wordt op een uniforme manier voorgesteld, ongeacht het onderwerp. De typologie wordt eerst toegelicht en vervolgens geïllustreerd aan de hand van een casus die

¹ Nationale risicoanalyse witwassen van geld, College voor de coördinatie van de strijd tegen het witwassen van geld van illegale afkomst, België 2019-2020 (update 09/2023 – aangepast op 25/03/2024)

de belangrijkste stappen in het witwasproces weergeeft. Ten slotte worden de voornaamste onderliggende misdrijven en sleutelwoorden vermeld.

TECHNIEKEN VOOR HET WITWASSEN VAN GELD

Fiche 1 : Witwassen via compensatie

Beschrijving

Compensatie is een techniek die criminelen die over contanten uit hun illegale activiteiten (illegale drughandel, illegale handel in goederen en koopwaren, ...) beschikken toelaat om samen te werken met andere criminelen die in verschillende sectoren actief zijn (bouw, schoonmaak, transport, ...) en op zoek zijn naar contant geld om niet aangegeven werkrachten te betalen. De behoeften van de verschillende netwerken vullen elkaar aan als onderdeel van een overeenkomst die gebaseerd is op hun gedeelde belangen. Compensatie is dus gebaseerd op een alliantie tussen criminele groepen met complementaire behoeften.

Het gemeenschappelijke doel is om te voorkomen dat de meest verdachte transacties – verrichtingen in contanten - via het officiële banksysteem verlopen. Contant geld van illegale oorsprong wordt van hand tot hand doorgegeven aan bestuurders van vennootschappen die cash geld nodig hebben. Die laatsten voeren, ter compensatie, onder het mom van valse facturen, bankoverschrijvingen uit voor gelijkwaardige bedragen naar rekeningen in België (nationale compensatie) of in het buitenland (internationale compensatie) ten voordele van de criminelen die het geld oorspronkelijk overhandigden.

De mededelingen bij deze overschrijvingen zijn meestal vaag en verwijzen naar de aankoop van goederen of de betaling van facturen. Discrepanties tussen de activiteitensectoren doen vermoeden dat de financiële transacties op fictieve diensten gebaseerd zijn. De overschrijvingen komen uiteindelijk ten goede aan de criminele groepen die oorspronkelijk hun geld overhandigden en stellen hen in staat om hun tegoeden, die op deze manier op de bank werden gezet en witgewassen, te gebruiken.

De CFI stelt vast dat er steeds meer bedrijven betrokken zijn die als spil tussen de verschillende partijen in het compensatiesysteem fungeren. Deze vennootschappen kunnen volledig fictief zijn of een echte economische activiteit hebben. In het laatste geval zijn ze vaak actief in sectoren die cash genereren en waarvan een deel van de activiteiten in de zwarte economie plaatsvindt. Deze vennootschappen treden op als tussenpersonen die enerzijds cash verschaffen aan criminelen die het nodig hebben en anderzijds kapitaal in bankvorm doorgeven aan criminelen die hun cash kwijt willen.

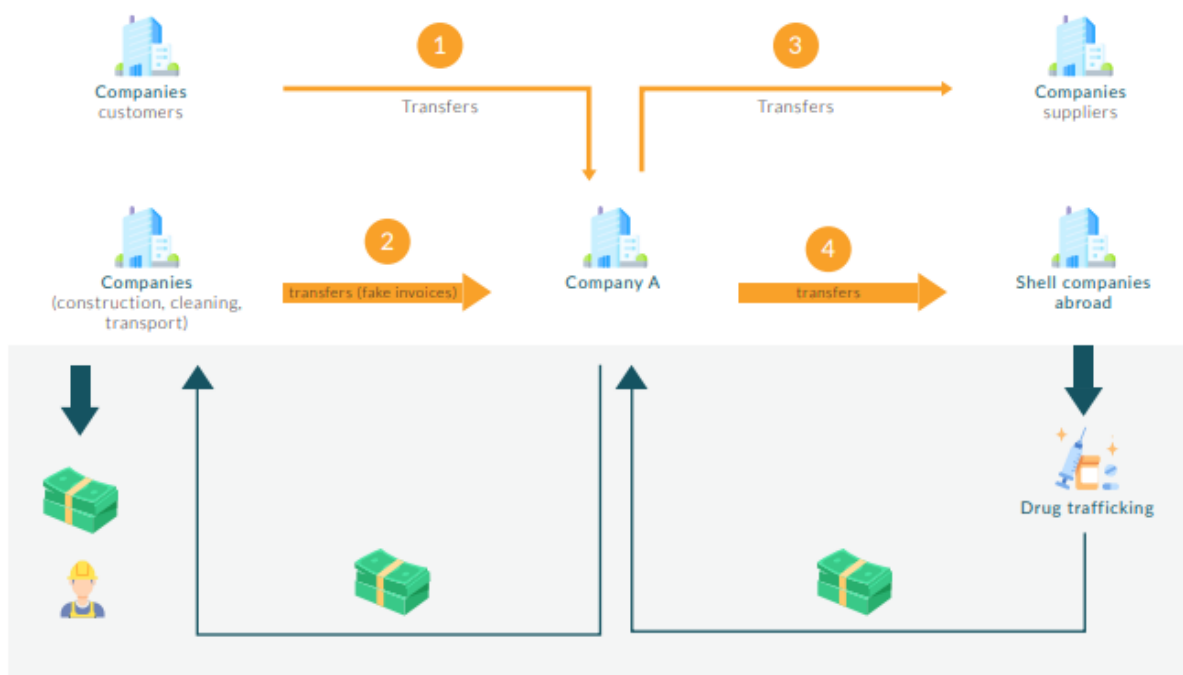
Hoewel de compensatietechniek het mogelijk maakt om het officiële banksysteem te omzeilen voor het contante deel van de transacties, is er toch een passage nodig voor het deel van de transacties dat gekoppeld is aan (inter)nationale transfers die ondersteund worden door het valse facturatiesysteem. In deze fase van het witwasproces is de kans het grootst dat verdachte transacties worden gedetecteerd.

Case nr. 1: Witwassen via compensatie via een vennootschap actief in de detailhandel

De hoofdbetrokkene is vennootschap A, een Belgische onderneming die in de detailhandel actief is en rekeningen bij verschillende banken in België aanhoudt.

De rekeningen van vennootschap A worden gekenmerkt door een explosie van het aantal verrichtingen en een transitair karakter. Ze worden in grote getale gecrediteerd door overschrijvingen die verband houden met facturen van verschillende Belgische ondernemingen die actief zijn in de bouwsector, de industriële reiniging of het transport. Langs debetzijde van de rekening worden overschrijvingen vastgesteld ten gunste van buitenlandse ondernemingen die in diverse sectoren actief zijn. Gezien de uiteenlopende activiteitensectoren is de economische realiteit van deze verrichtingen twijfelachtig.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hierna weergegeven :

1. De rekeningen van vennootschap A worden gecrediteerd door overschrijvingen van klanten (ondernemingen) die verband houden met de officiële commerciële activiteiten die door vennootschap A worden uitgeoefend.

2. De rekeningen worden daarnaast massaal gecrediteerd door overschrijvingen in opdracht van Belgische vennootschappen met een vergelijkbaar profiel: ze zijn actief in de sectoren bouw/industriële reiniging/transport, zijn recent opgericht of overgenomen, ondergaan veelvuldige statutenwijzigingen, kampen met financiële moeilijkheden en worden beheerd door natuurlijke personen die de kenmerken van stromannen vertonen. Verder hebben verschillende ondernemingen hun maatschappelijke zetel op adressen die bekend staan als “postbusadressen”.
Hoewel het volume van de overschrijvingen zeer hoog is, zijn de mededelingen die de transacties rechtvaardigen vaag (“betaling van facturen”) of onbestaand. Bovendien worden de bankoverschrijvingen uitgevoerd tussen bedrijven die in totaal verschillende activiteitensectoren actief zijn, hetgeen vragen doet rijzen over de economische rechtvaardiging van de transacties.
3. Aan de debetzijde van de rekeningen vinden overschrijvingen plaats ten gunste van ondernemingen die effectief leveranciers zijn en in overeenstemming zijn met de officiële commerciële activiteiten van vennootschap A.
4. De rekeningen worden eveneens gedebiteerd door overschrijvingen ten gunste van rekeningen in het buitenland. Uit de analyse van de CFI is gebleken dat het om doorsluisrekeningen gaat die geopend werden op naam van lege vennootschappen die deel uitmaken van een crimineel netwerk dat in de drughandel actief is. Door gebruik te maken van witwassen via compensatie en met tussenkomst van de vennootschap A ontdeed het netwerk actief in illegale drughandel zich van haar liquide middelen met illegale oorsprong door ze te overhandigen aan vennootschappen die contant geld nodig hebben. In ruil daarvoor ontving het netwerk het equivalent van de overhandigde contanten op een bankrekening in het buitenland.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, ernstige fiscale fraude, sociale fraude, illegale handel in goederen en koopwaren, illegale drughandel.

Trefwoorden

compensatie, schermvennootschap, postbusadres, stroman, valse factuur, doorsluisrekening, bouw, industriële reiniging, cash.

Fiche 2 : Op handel gebaseerd witwassen

Beschrijving

Op handel gebaseerd witwassen of Trade Based Money Laundering (TBML), zoals gedefinieerd door de FAG, is een witwastechiek die gebruik maakt van commerciële transacties om geld met illegale oorsprong te verbergen, om te zetten of te verplaatsen.

Het hoofddoel van TBML praktijken is niet het verplaatsen van goederen, maar wel het verplaatsen van tegoeden van illegale oorsprong via commerciële transacties. Het omvat de invoer en de uitvoer van goederen en het gebruik van verschillende instrumenten voor de financiering van grensoverschrijdende handel.

De analyse van de CFI bevestigt dat criminelen commerciële transacties gebruiken om hun illegale fondsen te verbergen en over te dragen. De transacties worden meestal gerechtvaardigd door facturen. De betrokken vennootschappen zijn evenwel meestal in totaal verschillende sectoren actief en de ondersteunende facturen bevatten vaak anomalieën. De dossiers laten overschrijvingen van Belgische vennootschappen naar groothandelaars (in de EU en daarbuiten) zien voor de aankoop van goederen rechtstreeks voor rekening van vennootschappen die actief zijn in de detailhandel van diverse goederen en die gelinkt zijn aan criminele netwerken. Het compensatiecircuit wordt dus gecombineerd met TBML-praktijken aangezien de aangekochte goederen vervolgens door de detailhandelondernemingen worden ingevoerd met het oog op de wederverkoop ervan ten voordele van criminele netwerken, in het bijzonder netwerken actief in drughandel.

In sommige gevallen houden deze TBML-praktijken verband met douanefraude, zoals fraude met onderwaardering of CP 42 fraude (fiscale fraude bij invoer).

Case nr. 2: Op handel gebaseerd witwassen door tussenkomst van een netwerk van vennootschappen

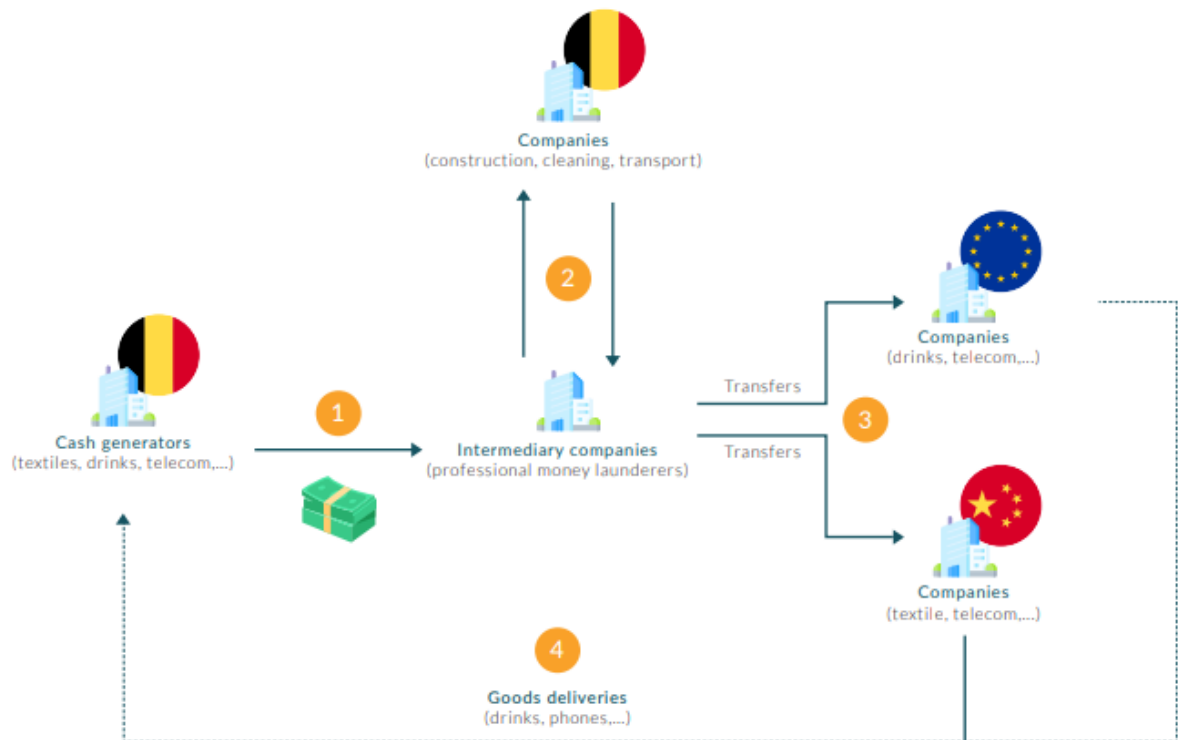
De hoofdbetrokkenen zijn in België gevestigde vennootschappen die recent zijn opgericht of recent managementwijzigingen hebben ondergaan.

De analyse van de bankrekeningen van deze vennootschappen toont een groot aantal verrichtingen, telkens voor bijzonder grote bedragen. De toename van het aantal transacties lijkt het gevolg te zijn van veranderingen in het management.

De bedragen die op de rekeningen van deze Belgische vennootschappen worden gecrediteerd, zijn afkomstig van andere Belgische vennootschappen die actief zijn in sectoren die als risicovol worden beschouwd op het vlak van witwassen (bouw, schoonmaak, transport).

De tegoeden worden vervolgens overgemaakt naar verschillende vennootschappen die in het buitenland gevestigd zijn (EU, niet-EU, vooral in China) en als groothandelaars werkzaam zijn.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Detailhandelaars in diverse goederen (voedingswaren, nachtwinkels, telecom, textiel, ...) die deel uitmaken van criminele netwerken genereren contant geld dat ze doorgeven aan tussenvennootschappen die in België gevestigd zijn.
2. Deze tussenvennootschappen fungeren als professionele witwassers en maken, in ruil voor commissies, gebruik van compensatie via witwassen door het contant geld door te geven aan vennootschappen die actief zijn in sectoren waar vraag is naar contanten (bouw, schoonmaak, transport, ...), die op hun beurt onder het mom van valse facturen overschrijvingen naar hen uitvoeren.

3. De overgeschreven tegoeden worden via op handel gebaseerd witwassen gebruikt voor de aankoop van goederen bij groothandelaars in het buitenland (EU en niet-EU).
4. De goederen worden uitgevoerd naar detailhandels, die hun cash geld aanvankelijk overhandigd hadden, om te worden doorverkocht aan criminele netwerken. Deze export gaat gepaard met onderwaardering van de goederen als onderdeel van douanefraude.

Uit de aanwijzingen van witwassen blijkt de aanwezigheid van een netwerk van tussenvennootschappen die in België gevestigd zijn en die voor rekening van derden witwassen via handel. Deze vennootschappen worden beheerd door stromannen en hun rekeningen worden gebruikt om opbrengsten uit illegale activiteiten die contant geld genereren door te sluizen.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, ernstige fiscale fraude, sociale fraude, illegale handel in goederen en koopwaren, illegale drughandel.

Trefwoorden

TBML (Trade Based Money Laundering), compensatie, douanefraude, onderwaardering/overwaardering, schermvennootschap, stroman, valse factuur, doorsluisrekening, detailhandel, groothandel, transport van goederen, invoer/uitvoer.

Fiche 3 : Professionele witwassers

Beschrijving

Een groeiend aantal dossiers illustreert de betrokkenheid van personen of netwerken die, in ruil voor een commissie op hun witwasdiensten, hun expertise en infrastructuur gebruiken om de activiteiten van criminelen een schijn van legitimiteit te geven, terwijl die laatsten in de schaduw kunnen blijven. Professionals die onderworpen zijn aan de AML/CFT-vereisten en die witwasoperaties faciliteren, vallen hier niet onder².

Auto-laundering maakt plaats voor de professionalisering van witwassen, dat een volwaardige activiteit aan het worden is. Witwassers treden op als dienstverleners om de opbrengsten uit allerlei criminele activiteiten wit te wassen. Deze trend is geen lokaal fenomeen, maar wordt ook internationaal waargenomen.

De witwasconstructies van professionele witwassers zijn gebaseerd op een netwerk van vennootschappen en bankrekeningen. Ze beschikken over een zeer groot aantal stromannen en muilezels, zowel in België als in het buitenland, waardoor ze de witwasketens in elke fase ondoorzichtig kunnen maken.

Deze witwasnetwerken bieden een dienstverlening 'à la carte' aan. Criminelen kunnen het volledige witwasproces dan wel bepaalde onderdelen aan deze netwerken uitbesteden en kunnen kiezen in welke vorm ze hun inbreng willen ontvangen: cash, luxegoederen, investeringsgoederen of vastgoed. Hiervoor worden de fondsen initieel verzameld, eventueel getransporteerd en in het financiële systeem ingebracht. De gelden circuleren vervolgens tussen rekeningen van schermvennootschappen over grenzen heen, waarbij via technieken als compensatie en TBML de illegale herkomst verder versluierd wordt.

Case nr. 3: Netwerk van tussenkomende vennootschappen die professionele witwasdiensten aanbieden in naam van een internationale criminele organisatie

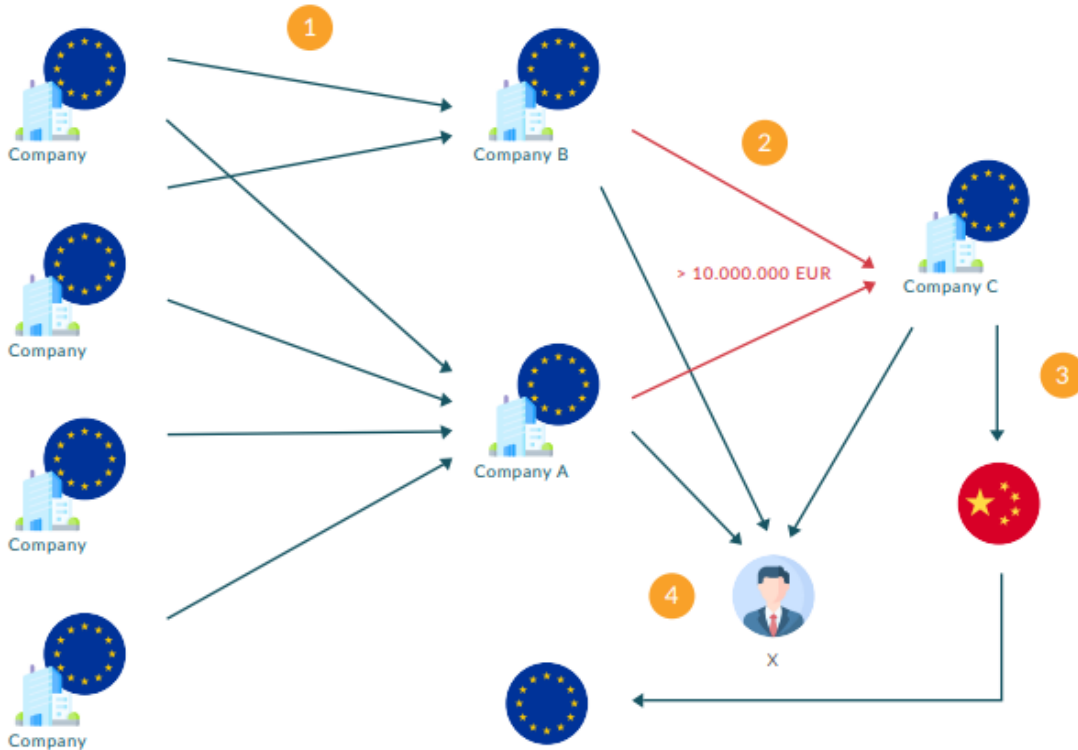
De hoofdbetrokkenen zijn drie vennootschappen, A, B en C, elk gevestigd in een ander Europees land. Ze zijn allemaal actief in de groothandel en worden geleid door X, een buitenlandse onderdaan die in Europa woont.

Het feit dat X de 3 vennootschappen beheert en controleert, dat hij ze in verschillende jurisdicties in Europa heeft opgericht en dat hun Belgische rekeningen werden gebruikt voor het doorsluizen

² Zie fiche over dienstverleners op het vlak van witwassen.

van meerdere miljoenen euro's riep vragen op, vooral omdat betrokkene geen enkele economische verantwoording gaf.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hierna weergegeven :

1. De rekeningen van de vennootschappen A en B (bij zowel bankinstellingen als betalingsdianstaanbieders) werden uitsluitend gecrediteerd door internationale overschrijvingen in opdracht van verschillende vennootschappen uit de EU, voornamelijk actief in de metaalsector. Hoewel het om betalingen van facturen zou gaan, werden geen kopieën van facturen voorgelegd om de financiële bewegingen te rechtvaardigen.
2. De gecrediteerde bedragen werden vervolgens zeer snel naar de rekening van vennootschap C overgeschreven, zonder dat sprake was van een duidelijke economische realiteit.
3. Uit de analyse van de CFI bleek het gebruik van *Trade Based Money Laundering* (TBML) praktijken georkestreerd door X via vennootschap C. Vanaf de rekening van vennootschap C gebeurden grote betalingen aan China in verband met de invoer van goederen die aan een EU-land werden geleverd. Deze betalingen werden echter alleen gestaafd door douaneaangiften met informatie die niet erg nauwkeurig was: onder de ingediende bewijsstukken bevonden zich douanedocumenten waarin stond dat de

goederen vanuit China naar de EU waren uitgevoerd, maar de kopieën van de vrachtbrieven bevatten geen bedragen en verwezen niet naar genummerde facturen.

4. Het ontbreken van facturen die overeenstemmen met de overschrijvingen naar China versterkt het vermoeden dat vennootschap C een commerciële structuur is die werd opgezet om geld van criminele oorsprong wit te wassen.
5. Inlichtingen verkregen via een buitenlandse tegenhanger wezen op een verband tussen X en een internationale criminele organisatie. Alle informatie wees er op dat X een professionele witwasser is die mogelijk een netwerk van vennootschappen had opgezet en doorsluisrekeningen op naam van die vennootschappen in België had geopend om geld uit de illegale activiteiten van die criminele organisatie wit te wassen onder het mom van internationale handel in de metaalsector.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, ernstige fiscale fraude, sociale fraude, illegale handel in goederen en koopwaren, illegale drughandel.

Trefwoorden

TBML (Trade Based Money Laundering), compensatie, schermvennootschap, stroman, valse factuur, doorsluisrekening, invoer/uitvoer, cash.

Fiche 4 : Dienstverleners op het vlak van witwassen

Beschrijving

De toegenomen professionalisering van het witwassen houdt het risico in dat bepaalde financiële en niet financiële beroepen - zowel in België als in het buitenland - door criminelen worden gebruikt om het witwassen van geld te vergemakkelijken.

Verscheidende dossiers die de CFI heeft doorgemeld, bevestigen dit risico en illustreren op welke wijze financiële specialisten tussenkomen in het witwasproces. Ze bieden diensten en advies aan op verschillende vlakken: begeleiding bij het oprichten van vennootschappen met inbegrip van het betalen van de oprichtingskosten, opstellen van een financieel plan, inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), BTW-administratie, opmaken van jaarrekeningen, loonfiches en het vestigen van een maatschappelijke zetel of postbusadres.

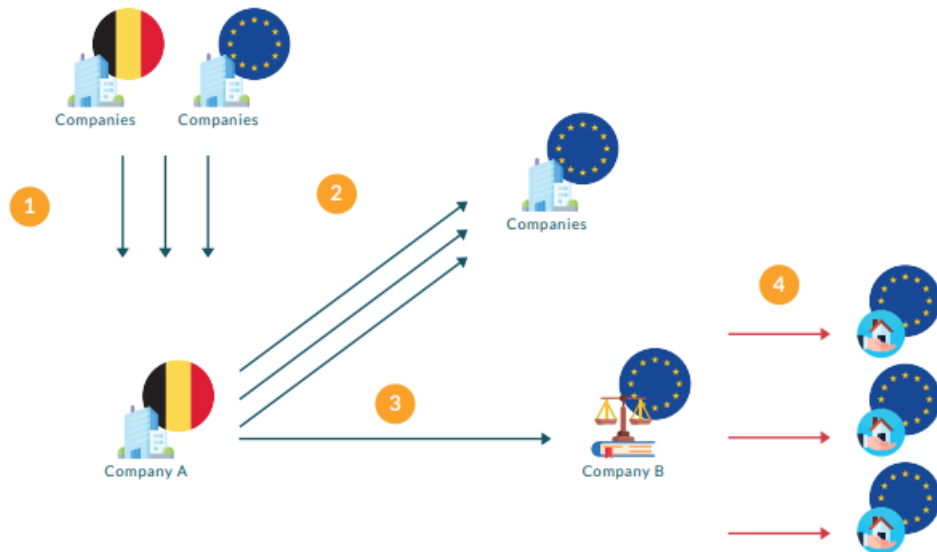
In sommige dossiers blijkt duidelijk dat deze facilitatoren dermate ver gaan in het opzetten van frauduleuze constructies voor de criminele netwerken, dat er weinig twijfel bestaat over het bewuste karakter van hun tussenkomst. In andere gevallen lijkt het eerder te gaan om het onbewust bijdragen aan witwasactiviteiten.

Case nr. 4: Gebruik van een buitenlandse witwasfacilitator voor vastgoedinvesteringen

De hoofdbetrokkenen zijn de Belgische vennootschap A, actief in de bouwsector, en haar zaakvoerder. De bankrekening van vennootschap A wordt gecrediteerd door overschrijvingen voor belangrijke bedragen afkomstig van verschillende vennootschappen met rekeningen in België en een buurland.

De zaakvoerder van vennootschap A heeft verschillende bedrijven geleid die de afgelopen jaren failliet zijn gegaan. Vennootschap A, die hij onlangs heeft overgenomen, lijkt een schermvennootschap te zijn: naast het feit dat haar bankrekening de kenmerken van een doorsluisrekening vertoont, voldoet de vennootschap niet aan haar fiscale verplichtingen.

De verschillende stadia uit het witwasschema worden hieronder hernoemen :

1. De bankrekening van vennootschap A wordt gecrediteerd door overschrijvingen voor belangrijke bedragen in opdracht van verschillende vennootschappen in rekening in België en een buurland.
2. De tegoeden worden vervolgens gebruikt voor overschrijvingen naar een groot aantal tegenpartijen (voornamelijk vennootschappen) in rekening in tal van Europese landen.
3. Eén van deze tegenpartijen, vennootschap B, trekt bijzondere aandacht omwille van de omvang het bedrag dat naar haar wordt overgeschreven in een Zuid-Europees land.
4. Volgens inlichtingen verkregen via een buitenlandse FIU is vennootschap B een advocatenkantoor dat actief is in onroerend goed in Zuid-Europa en namens derden optreedt als tussenpersoon bij buitenlandse vastgoedaankopen.

Die vennootschap is ongunstig gekend in dossiers inzake het witwassen van geld via vastgoed. De CFI stelt vast dat het advocatenkantoor reeds als financiële tegenpartij voorkomt in dossiers die ze naar de gerechtelijke autoriteiten heeft doorgemeld in verband met verschillende soorten misdrijven (voornamelijk ernstige sociale en fiscale fraude in de bouw- en schoonmaaksector).

Vennootschap A en het advocatenkantoor worden gebruikt in het kader van een witwasschema via compensatie via verdachte verrichtingen op de rekeningen van vennootschappen die actief zijn in de bouwsector. Vennootschap A en haar zaakvoerder treden op als professionele witwassers, ze centraliseren tegoeden afkomstig van verschillende illegale activiteiten en schrijven ze nadien over naar het buitenland,

voornamelijk naar het advocatenkantoor. Het advocatenkantoor, dat als witwasfacilitator optreedt, stelt de opdrachtgevers op haar beurt in staat om onroerend goed in Zuid-Europa te verwerven.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, ernstige fiscale fraude, sociale fraude, illegale handel in goederen en koopwaren, illegale drughandel, corruptie.

Trefwoorden

compensatie, vastgoedinvestering, professionele witwasser, witwasfacilitator, PEP (Politically Exposed Persons), cash.

Fiche 5 : Underground Banking

Beschrijving

Underground Banking of ondergronds bankieren is een algemene term die gebruikt wordt om mechanismen te beschrijven die gebruikt worden om de formele gereguleerde financiële sector te omzeilen en zo geld over te maken, zonder het noodzakelijkerwijs fysiek te verplaatsen.

Ondergrondse systemen werken volgens hetzelfde principe als informele systemen van waardeoverdracht - Informal Value Transfer Systems (IVTS) zoals Hawala - maar zijn geprofessionaliseerd om op grote schaal witwasdiensten aan te bieden.

De intrinsieke kenmerken van dit systeem maken het tot een instrument dat beantwoordt aan de behoefte van criminelen om grote sommen geld wit te wassen terwijl ze detectie door het formele financiële systeem vermijden. Voor transnationale criminele bendes worden deze schimmige “banken” de financiers bij uitstek.

Informatie uit grootschalige onderzoeken naar gebruikers van versleutelde communicatiesystemen (Ennetcom, SKY-ECC, Encrochat...) heeft de banden tussen criminele organisaties en het systeem van criminele ondergrondse banken duidelijk bevestigd.

Onder de schaduwbanken bevinden zich de Chinese netwerken, die fondsenwerpers en koeriers in de hele EU exploiteren. Ze gebruiken onder meer legitieme transportbedrijven om geld te vervoeren dat verborgen zit in goederen of in de voertuigen.

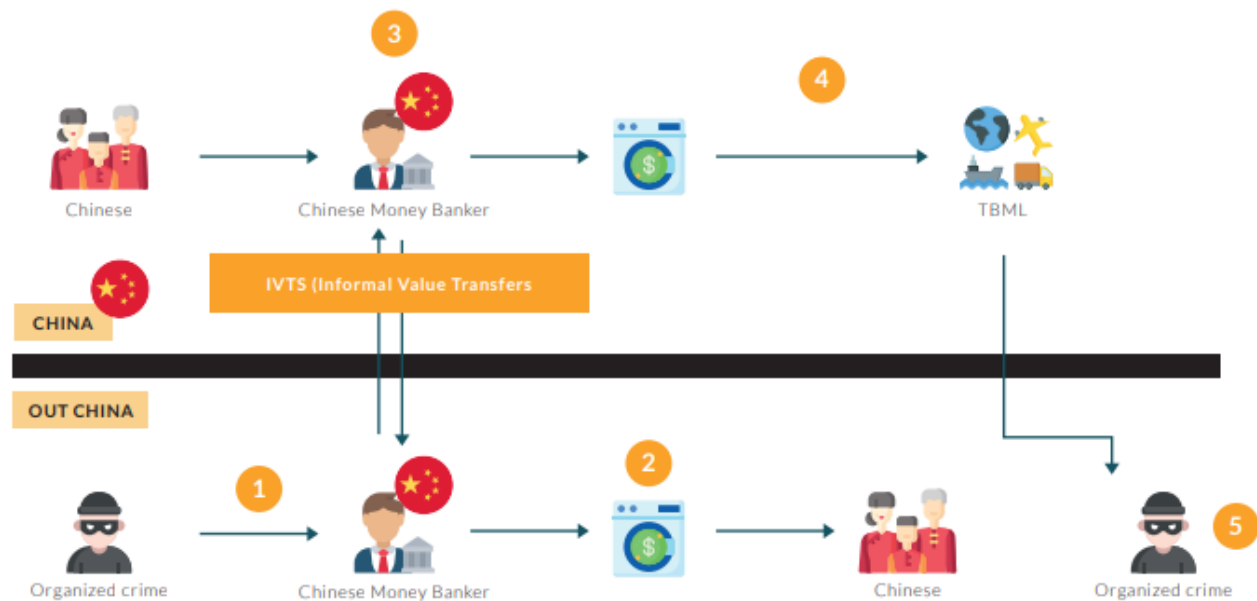
Het wit te wassen geld wordt omgezet in andere basisproducten en compensatiesystemen, waarbij informele systemen van waardeoverdracht en TBML (Trade Based Money Laundering) vaak worden gecombineerd.

Er worden verschillende technieken gebruikt om zoveel mogelijk te voorkomen dat verdachte transacties door het formele banksysteem worden ontdekt. Er bestaan verschillende (co)varianten. Sommige worden door de CFI waargenomen (technieken zoals ‘compensatie’, ‘TBML’, enz.) omdat ze slechts gedeeltelijk buiten het formele financiële systeem plaatsvinden en dus waarschijnlijk op een bepaald moment door de financiële sector zullen worden gedetecteerd; andere worden slechts zelden door de CFI opgemerkt (IVTS, ...) omdat ze het formele financiële stelsel bijna volledig vermijden.

Case nr. 5: Gebruik van informele systemen van waardeoverdracht en TBML om geld van illegale herkomst (illegale drughandel) wit te wassen

De hoofdbetrokkene is een Belgische crimineel die actief is in internationale drughandel. De Belgische crimineel zou gebruik hebben gemaakt van de diensten van professionele Chinese witwassers om zijn winsten uit drughandel wit te wassen. Het witwasschema is gebaseerd op de techniek van waardeverrekening "Fei'chien" die gebruikt wordt door Chinese brokers die als financiële tussenpersonen optreden.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

Onderste helft figuur

1. De criminelen overhandigen de opbrengsten uit de drughandel in contanten aan de Chinese Money Banker.
2. Na verschillende financiële manipulaties betaalt de Chinese Money Banker het geld uit aan personen met de Chinese nationaliteit die buiten China over fondsen willen beschikken. Met andere woorden, de witwassers maken de opbrengsten uit drughandel over aan landgenoten die buiten China toegang tot fondsen willen hebben.

Ter herinnering, Chinese staatsburgers mogen volgens de Chinese wetgeving (Artikel 52 van de Regelgeving van de Volksrepubliek China) slechts tot 50.000,00 USD (per persoon per jaar) uit China overmaken, waardoor geld China alleen mag verlaten voor bepaalde

bepaalde doeleinden (zoals opleiding, studie, reizen of familieondersteuning). Vaak proberen Chinezen in het buitenland om deze regelgeving te omzeilen.

Bovenste helft figuur

3. Het equivalent van het bedrag dat aan de Chinezen buiten China wordt overgemaakt, wordt door diezelfde personen in China vrijgegeven via informele systemen voor waardeoverdracht (Fei 'chien).
4. De Chinese Money Banker gebruikt het ontvangen geld vervolgens om goederen aan te kopen die naar Europa, Noord-Amerika, Zuid-Amerika, enz. worden verscheept. De aangekochte goederen (voornamelijk luxegoederen) worden dus als handelsgoederen gebruikt (TBML).
5. De verscheepte goederen worden daarna in het buitenland doorverkocht, waarbij de opbrengst naar de criminelen gaat (bijvoorbeeld drugkartels).

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, illegale drughandel, mensenhandel, illegale handel in goederen en koopwaren, ernstige fiscale fraude.

Trefwoorden

underground banking, IVTS (Informal Value Transfer System), TBML (Trade Based Money Laundering), professionele witwasser, hawala, cash.

Fiche 6 : Misbruik van vennootschapsstructuren

Beschrijving

Veel doorgemelde dossiers van de CFI worden gekenmerkt door de centrale rol van schermvennootschappen die optreden als tussenpersonen met het oog op het witwassen van gelden uit diverse criminaliteiten voor rekening van derden. De betrokken bedragen betreffen vaak enkele miljoenen EUR per dossier.

Nadat ze zijn gebruikt om de frauduleuze transacties uit te voeren, blijven deze vennootschappen achter met fiscale en sociale schulden, totdat ze failliet worden verklaard en worden vervangen door nieuwe structuren om het systeem in stand te houden. Meestal worden deze vennootschappen voor een beperkte periode gebruikt.

De meest complexe constructies worden door professionele witwassers opgezet. Ze bieden een grensoverschrijdende infrastructuur aan die bestaat uit een netwerk van (scherm-) vennootschappen en bankrekeningen en een groot aantal stromannen en money mules, zowel in België als het buitenland, die het mogelijk maakt om elke fase uit het witwasproces ondoorzichtig te maken en de criminelen een schijn van legitimiteit te geven, terwijl ze zelf in de schaduw kunnen blijven.

De kwetsbaarheid van vennootschappen voor het witwassen van geld omvat onder andere:

- bedrijven met een hoge kasstroom, die vaak worden gebruikt om illegale winsten te verplaatsen en wit te wassen;
- bepaalde sectoren waarvan bekend is dat ze gevoelig zijn voor fraude en het witwassen van geld, zoals de bouw, industriële reiniging, horeca, transport, in- en uitvoer of autohandel;
- bepaalde vennootschapsvormen, zoals de vennootschap onder firma (VOF);
- de oprichting van vennootschappen via digitale middelen / volmacht;
- de rol van facilitatoren.

De CFI stelt vast dat de witwastechnieken variëren van eenvoudig tot zeer complex: gebruik van cash intensieve dekmantelbedrijven, tussenkomst van vennootschappen die als financiële geldezels fungeren, verberging van uiteindelijke begunstigen, oprichting van schermvennootschappen, tussenkomst van witwasschema's via compensatie of handel, betrokkenheid van polycriminele witwasnetwerken en gebruik van professionele witwassers. Deze technieken sluiten elkaar niet uit, maar worden vaak gecombineerd.

Om frauduleuze constructies in een vroeg stadium op te sporen, kan de analyse van historische rekeningen van vennootschappen bepaalde verdachte elementen aan het licht brengen. Tijdens die analyse kunnen bijvoorbeeld betalingen ten gunste van notariskantoren of het

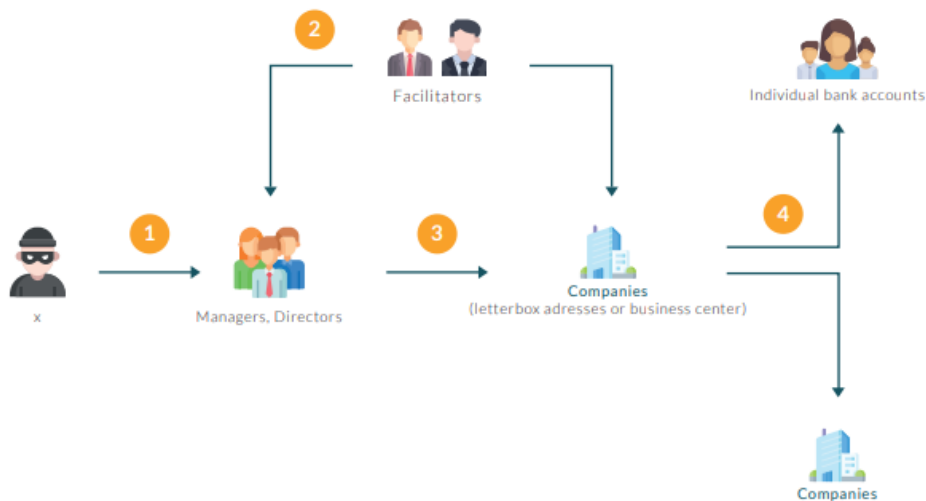
Belgisch Staatsblad worden vastgesteld die verwijzen naar de ondernemingsnummers van vennootschappen die worden opgericht of overgenomen. Die vennootschappen zouden deel kunnen uitmaken van eenzelfde witwasnetwerk en in de toekomst ingeschakeld kunnen worden voor illegale doeleinden. Financiële instellingen zouden meer aandacht moeten besteden aan betalingen aan het Belgisch Staatsblad of aan notarissen wanneer deze betalingen worden verricht voor nieuwe vennootschappen, maar wel vanaf rekeningen van derden, vennootschappen zonder een officiële band met de vennootschappen of vanaf de rekeningen van natuurlijke personen - derden die de facto de bestuurders zijn van lege schermvennootschappen.

Ten slotte moeten notarissen, vanwege hun tussenkomst bij de oprichting van vennootschappen, en dienstverleners aan vennootschappen bijzonder waakzaam zijn voor het opzetten van of het gebruiken van vennootschappen voor criminele activiteiten en/of het witwassen van opbrengsten van criminele activiteiten.

Case nr. 6 : Witwassen van geld via schermvennootschappen en facilitatoren

Tussenpersoon X is bij de politiediensten gekend voor illegale drughandel in verband met georganiseerde misdaad en voor het witwassen van de opbrengsten van zijn handel via schermvennootschappen die actief zijn in sectoren die bekend staan als gevoelig voor witwassen, zoals de bouw, industriële reiniging, in- en uitvoer of horeca.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Betrokkene X heeft aan het hoofd van zijn vennootschappen zaakvoerders geplaatst die het profiel van stromannen vertonen. De meesten van hen zijn jonge mensen van buitenlandse afkomst of nationaliteit, van wie sommigen kort voor hun aanstelling in België zijn aangekomen. Hoewel ze waarschijnlijk niet over de nodige kennis van bedrijfsbeheer beschikken, leiden velen van hen meerdere vennootschappen.
2. Facilitatoren hebben hun diensten ter beschikking gesteld van X voor de oprichting van vennootschappen (betaling van oprichtingskosten, inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen en bij de BTW administratie, opstelling van jaarrekeningen, opmaak van loon- en BTW-fiches, ...).
3. De vennootschappen worden gevestigd op “postbusadressen” of bij dienstverleners aan bedrijven die de zetel van veel bedrijven huisvesten. Hoewel de domiciliëring van ondernemingen in zakencentra niet illegaal is, stelt deze praktijk toch problemen in het licht van de sectoren waarin de ondernemingen actief zijn.
4. Crimineel geld dat in de schermvennootschappen wordt ingebracht, vloeit vervolgens verder naar de rekeningen van particulieren of andere schermvennootschappen.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, illegale drughandel, ernstige fiscale fraude, sociale fraude, oplichting.

Trefwoorden

facilitators, netwerken, schermvennootschap, postbusadres, doorsluisrekening, stroman, compensatie, TBML (Trade Based Money Laundering).

Fiche 7 : Derdenbetalingen of 'Third Party Payments'

Beschrijving

De professionele witwasnetwerken, die instaan voor het grootste deel van het witwassen van geld uit drughandel en verschillende andere onderliggende misdrijven, maken voor hun activiteiten gebruik van een aantal specifieke witwastechnieken. De bekendste hiervan zijn 'compensatie' en 'Trade Based Money Laundering (TBML)', naast de algemene inzet van facilitatoren en schermvennootschappen, die eerder besproken werden. De voorbije jaren komt uit de talrijke transacties in de dossiers van de CFI echter een techniek naar voor die voorheen niet duidelijk afzonderlijk geïdentificeerd werd. Het gaat om 'derdenbetalingen' of in het Engels 'third party payments (TPPs)' of ook '*On behalf of* - payments'.

In essentie zijn TPPs betalingen die voldaan worden door een derde ('third party') in opdracht of voor rekening van een betaler en ten gunste van een begunstigde. Meestal gaat het om de levering van een goed of een dienst, betaald door een derde partij die noch koper of verkoper is. In het legale betalingsverkeer zijn de laatste tien jaar verschillende TPP-providers ontstaan. Zij zorgen ervoor dat binnen dienstverlenende platformen de betalingsverplichtingen overgenomen worden en voorzien een vorm van 'settlement' tussen de aanbieders en klanten op die platformen. Op die manier nemen zij de opvolging van de betalingen uit handen van de verkopers en bieden ze vaak een vorm van garantie aan de kopers, namelijk dat de betaling pas effectief gebeurt wanneer volgens de voorwaarden geleverd wordt.

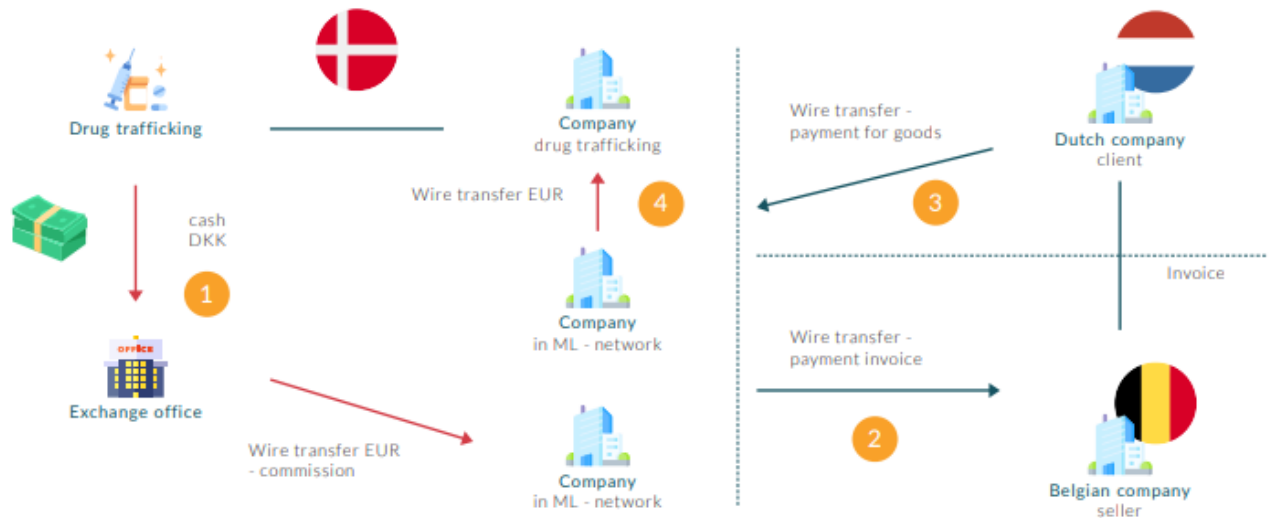
In een witwascontext worden derdenbetalingen gebruikt om financiële banden te verdoezelen en het volgen van de geldstroom te bemoeilijken. Wanneer bedrijven in bepaalde zones buiten de EU die op financieel vlak als risicovol beschouwd worden, goederen of diensten willen aankopen van Europese ondernemingen kunnen ze geconfronteerd worden met hoge kosten of administratieve barrières bij de betaling. Het formele banksysteem wordt dan dikwijls vermeden, en er wordt gezocht naar een informeel netwerk om de betaling te kunnen voldoen. De leverancier, die de betaling ontvangt van een derde – een bedrijf met toegang tot het Europese banksysteem – wordt correct betaald met verwijzing naar de factuur, en de klant vermijdt hoge administratieve kosten. In bepaalde landen zijn er informele financiële netwerken actief die deze dienstverlening combineren met diensten voor geldverzending (hawala).

Deze dienstverlening is op wettelijk vlak meestal niet gereguleerd, maar daarom is de herkomst van het geld nog niet illegaal. Criminele organisaties actief op het vlak van witwassen van geld hebben zich echter geïnspireerd op het systeem van derdenbetalingen en misbruiken het feit dat bedrijven geen argwaan meer hebben bij het ontvangen van betalingen van andere partijen dan de kopers. De professionele witwasnetwerken bieden voor een lage commissie betalingsdiensten

aan in gebieden waar het reguliere financiële systeem perfect werkt en slagen er op die manier in om geld uit criminele activiteit te mengen met betalingen in het legale handelsverkeer.

Case nr. 7: Injectie van crimineel geld uit drughandel in een witwasnetwerk dat gebruik maakt van TPPs, verspreid over verschillende Europese landen

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Criminele organisaties actief in de drughandel in Denemarken willen cash-inkomsten in Deense kroon witwassen en omzetten naar giraal geld in euro. De cash wordt aangeboden aan een wisselkantoor, dat een overschrijving doet naar een vennootschap in een witwasnetwerk met afhouding van een commissie.
2. De vennootschap in het witwasnetwerk betaalt een factuur van een Belgisch bedrijf dat goederen verkocht aan een klant in Nederland. Het Belgische bedrijf wordt correct betaald en met vermelding van het factuurnummer, maar niet door de Nederlandse klant.
3. De Nederlandse klant krijgt het aanbod de betaling aan de Belgische leverancier te verrichten via een Deense vennootschap, aan interessante voorwaarden.
4. De Deense vennootschap, die eveneens onderdeel is van het witwasnetwerk, betaalt het equivalent van het initieel bedrag in cash DKK min de commissie via overschrijving in EUR

uit aan een vennootschap van de criminele organisatie. Op die manier wordt cash omgezet in giraal geld en lijken de fondsen afkomstig uit een handelstransactie.

Mogelijke onderliggende misdrijven

drughandel, georganiseerde misdaad, omzeiling van sancties, illegale handel

Trefwoorden

derdenbetaling, on behalf of payment, hawala, TBML (Trade Based Money Laundering), goederenstroom, professionele witwasser, IVTS (Informal Value Transfer System).

Fiche 8: Vastgoed

Beschrijving

Al sinds het begin van de strijd tegen het witwassen van geld neemt het verwerven van vastgoed een belangrijke plaats in in de investeringsfase van het witwasproces. Vastgoed is immers meestal waardevast en kan zelfs aanzienlijke meerwaarden opleveren. Residentieel vastgoed geldt ook als statussymbool en laat criminelen toe om zich te verankeren in een bepaalde wijk. Commercieel vastgoed kan gebruikt worden om een handelsactiviteit in onder te brengen die eveneens gebruikt wordt om inkomsten uit criminele activiteiten te verbergen.

Het weinig liquide karakter van immobiëlen als investeringsgoederen en het feit dat er relatief gemakkelijk beslag op gelegd kan worden in het kader van een eventuele gerechtelijke procedure is dan weer een nadeel wat witwassen betreft. Criminelen kopen daarom vaak vastgoed aan in het buitenland, zowel commercieel als residentieel, omdat het op die manier moeilijker wordt voor de opsporingsautoriteiten om informatie te verkrijgen over de eigendomsstructuur en eventueel beslag te kunnen leggen in het kader van een gerechtelijke procedure.

Naast de makelaars kunnen ook andere categorieën van melders verdachte verrichtingen in verband met vastgoed vaststellen, zoals de notarissen, advocaten, boekhouders of financiële instellingen.

De nationale en supranationale risicoanalyses onderkennen het risico op het witwassen van geld via de aankoop van vastgoed. Vooral de link met de bouwsector met het wijdverspreide systeem van onder-aanneming zorgt er voor dat het risico op witwassen in de vastgoedsector als aanzienlijk wordt beschouwd.

De CFI stelde de voorbije jaren in zake het witwassen van geld in de vastgoedsector vast dat een onderscheid kan gemaakt worden tussen binnenlandse en buitenlandse investeringen. Buitenlandse investeringen maken dikwijls deel uit van een internationaal witwasschema door een 'professioneel' crimineel witwasnetwerk. De investeringen in vastgoed vormen dan de laatste schakel in een proces waarbij eveneens technieken als 'compensatie' en 'Trade Based Money Laundering' kunnen gebruikt worden. Voor de aankoop van het vastgoed wordt vaak een beroep gedaan op lokale dienstverleners als vastgoedmakelaars, adviesbureaus of advocatenkantoren. Toch werden er ook dossiers behandeld waarbij de kopstukken van de in België gevestigde criminele organisaties in het buitenland in eigen naam of met eigen vennootschappen vastgoed verwierven.

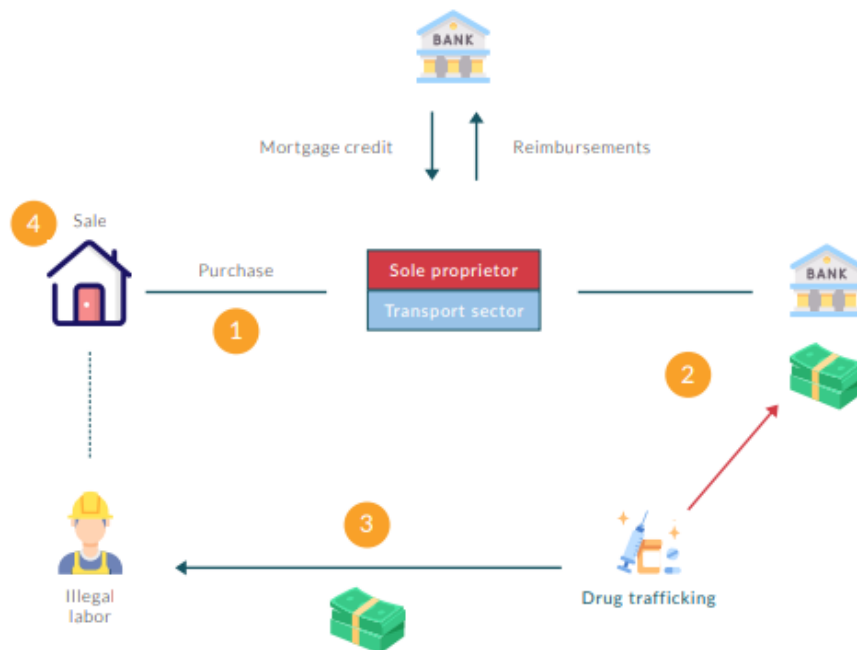
Indien er sprake is van binnenlandse investeringen in vastgoed zijn de bedragen over het algemeen kleiner en de technieken veel minder complex. Crimineel geld wordt bijna rechtstreeks

geïnvesteed, al wordt dikwijls wel gebruik gemaakt van leningen aan of van vrienden of familie om de oorsprong te verbergen.

Tot slot wordt soms ook geïnvesteed in op te knappen panden, waarna crimineel cash geld gebruikt wordt om de woning volledig te renoveren, zoals onderstaande case illustreert.

Case nr. 8: witwassen van druggeld via de renovatie van een villa

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Een persoon actief in de drughandel koopt een grote maar te renoveren villa. Hij gaat voor de helft van het bedrag een hypothecaire lening aan, de rest financiert hij via 'spaargeld' dat in contanten op de rekening gestort werd.
2. Hij verklaart aan de bank (zelfstandige agent) een regelmatig inkomen te hebben uit een éénmanszaak in de transportsector, staft dit met de nodige documenten en stelt verder veel van de verbouwing zelf te zullen aanpakken. De 'officiële' inkomsten komen via overschrijving van een andere bank, maar blijken te herleiden tot stortingen in cash, afkomstig uit drughandel.
3. In de volgende drie jaar betaalt hij de termijnen van de lening correct terug en laat via zwartwerk de villa bijna volledig renoveren, met enkele officiële facturen voor de installatie van gas en elektriciteit voor keuring. De betaling van het zwartwerk gebeurt met cash uit de drughandel.

4. Na nog 3 jaar in de villa gewoond te hebben, verkoopt hij het pand met een aanzienlijke meerwaarde en betaalt de hypothecaire lening terug. Na meer dan 5 jaar is er geen belasting meer verschuldigd op de meerwaarde, en heeft hij een groot bedrag aan cash witgewassen via vastgoed, met een bijkomende winst na verkoop.

Mogelijke onderliggende misdrijven

drughandel, ernstige fiscale fraude, sociale fraude, mensenhandel.

Trefwoorden

vastgoedinvestering, hypothecaire lening, illegale arbeid.

Fiche 9 : Cryptoactiva

Beschrijving

De CFI volgt sinds eind 2011 de evolutie in nieuwe betaalsystemen en specifiek de ontwikkelingen op het vlak van cryptoactiva nauwgezet op. Hiervoor werkt de CFI samen met een aantal andere Belgische diensten betrokken bij de materie, die ook meegewerkt hebben aan de nationale risicoanalyse witwassen. Uit deze analyse bleek dat cryptoactiva een reëel risico inhouden op misbruik voor het witwassen van geld. Cryptoactiva laten immers toe om op pseudo-anonieme wijze geld te transfereren binnen het virtuele systeem. Ook al garandeert de blockchain in principe de absolute traceerbaarheid van de fondsen, in de praktijk blijkt dat het gebruik van technieken als *privacy coins*, *mixers* of *tumblers* kan toelaten om transacties te versluieren. Zowel op nationaal als op Europees vlak³ werden daarom de nodige maatregelen genomen om de kwetsbaarheid van de markt te beperken.

De markt van cryptoactiva is echter bij uitstek een internationaal gegeven, zodat Belgische ingezetenen zich richten tot grote aanbieders in Nederland, Duitsland, Frankrijk of buiten de EU. Omwille van dit internationaal karakter besteden de FIUs grote aandacht aan effectieve internationale samenwerking in het kader van cryptogereleerde dossiers, zowel op vlak van opleidingen en kennisdeling als wat betreft het delen van informatie in concrete dossiers.

Cryptoactiva kunnen dan wel gebruikt worden om fondsen vrij te laten circuleren, maar voor de omwisseling tussen fiatgeld en virtuele munten wordt nog veelvuldig gebruik gemaakt van 'traditionele' financiële kanalen en van Virtual Asset Service Providers (VASPs) die in principe onderworpen zijn aan het preventieve anti-witwassysteem. Het preventieve anti-witwassysteem wordt dus ook in stelling gebracht tegen witwasoperaties via cryptomunten.

De meest voorkomende witwasmisdrijven die de CFI kan linken aan crypto zijn oplichting (crypto-investeringsfaudes, money mules,...), ernstige fiscale fraude, informaticacriminaliteit (Child Sexual Abuse Material - CSAM), drughandel en georganiseerde misdaad.

Het gebrek aan uitleg over de bestemming of herkomst van fondsen die worden overgemaakt vanuit of naar VASPs, de snelheid waarmee fondsen worden verplaatst (*pass through*) of het feit dat transacties niet overeen komen met het (economische) profiel van de betrokken persoon

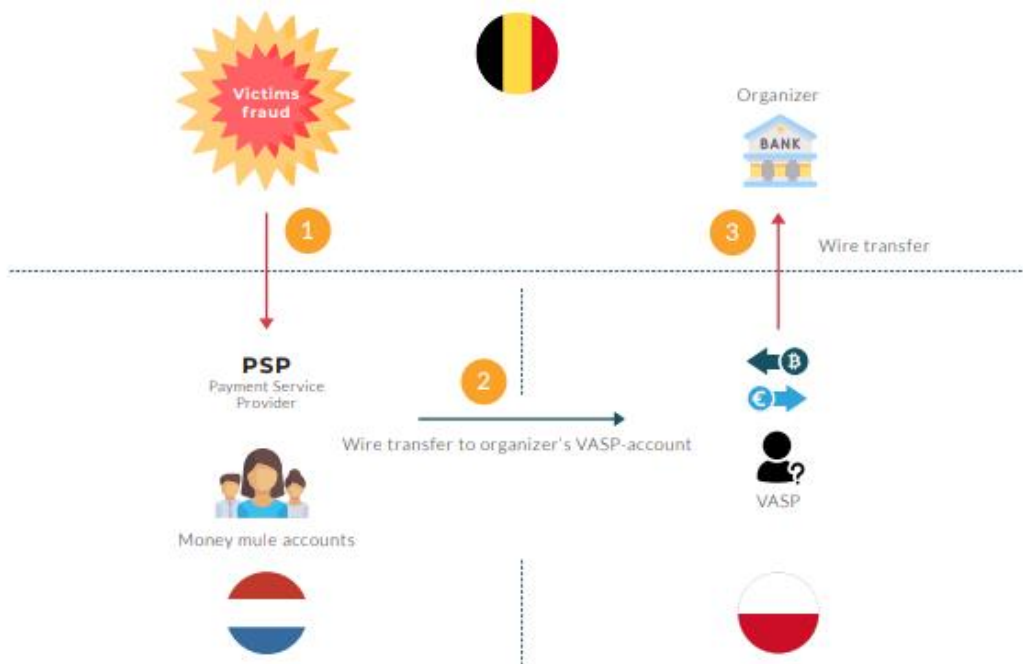
³ Op 20 april 2023 heeft het Europees Parlement de Verordening inzake cryptoactivamarkten (MiCA) gestemd om de aantrekkelijkheid en rechtszekerheid ervan aan te moedigen, maar ook om beleggers te beschermen en de financiële stabiliteit te behouden. Op 9 juni 2023 werd de verordening gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU en vanaf 29 juni 2023 traden de regels gefaseerd in werking. De MiCA-verordening heeft betrekking op verschillende domeinen, waaronder het aanbieden van cryptoactivadiensten, het aanbieden aan het publiek en de toelating tot tokenhandel, waaronder stabiele waardetokens (stablecoins) en het voorkomen van marktmisbruik.

kunnen beschouwd worden als de belangrijkste typologieën die werden vastgesteld. Hieruit blijkt dat de indicatoren van verdachte verrichtingen voor witwassen bij cryptoactiva op zich weinig verschillen van de signalen die vastgesteld worden bij klassieke financiële transacties.

Ook het gebruik van platformen op exotische locaties die niet of nauwelijks gereguleerd zijn, kan gelden als een belangrijke indicator van een witwasproces. Tenslotte worden in verschillende dossiers klassieke financiële transacties afgewisseld met verrichtingen via betaalplatformen (Payment Service Providers) en aanbieders van cryptoactiva, zoals in hierna volgend voorbeeld.

Case nr. 9: Witwassen van inkomsten uit oplichting via omzetting in cryptomunten

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Een vanuit België opererende oplichter laat slachtoffers van een investeringsfraude betalingen doen naar de rekeningen van 'money mules' bij een Luxemburgs betaalplatform.
2. De rekeningen bij het betaalplatform worden gebruikt om cryptoactiva aan te kopen bij een Poolse VASP, op de rekening van de oplichter.

3. De cryptoactiva worden terug omgezet naar fiat-geld en overgeschreven naar de Belgische bankrekening van de oplichter. Hij verklaart aan de bank dat het geld voortkomt uit de speculatie en winst met de handel in cryptomunten.

Mogelijke onderliggende misdrijven

drughandel, oplichting, afpersing, illegale handel, informaticacriminaliteit.

Trefwoorden

crypto, VASP (Virtual Asset Service Provider), CSAM (Child Sexual Abuse Material).

**SECTOREN BLOOTGESTELD AAN RISICO'S OP HET VLAK VAN HET WITWASSEN
VAN GELD**

Fiche 10 : Kansspelen

Beschrijving

De kansspelsector trekt veel geld aan en vormt een vruchtbare voedingsbodem voor witwasactiviteiten.

Het witwassen van geld via kansspelen gebeurt op twee niveaus: enerzijds op het niveau van de speler en anderzijds op het niveau van de kansspeexploitanten.

- Het witwassen van geld op het niveau van de speler kan op een vereenvoudigde manier worden geïllustreerd aan de hand van het geval van criminelen die hun geld witwassen door casino's te bezoeken zonder echt de bedoeling te hebben om te gokken. Ze wisselen de wit te wassen bedragen voor het equivalent in fiches, waarvan ze de meeste later opnieuw omwisselen zonder te hebben gespeeld. Op deze manier rechtvaardigen criminelen hun illegale middelen met zogenaamde gokwinsten.

Onlinespelersrekeningen worden regelmatig gebruikt als doorsluisrekeningen, omdat ze momenteel (november 2024) zowel gecrediteerd kunnen worden door de rekening van een derde als gedebiteerd kunnen worden naar de rekening van een derde. De rekening waarop de gokopbrensten worden uitbetaald, is niet noodzakelijk dezelfde als de rekening die werd gebruikt voor het spijzen van de spelersrekening.

Tot slot moet worden opgemerkt dat spelersrekeningen regelmatig worden gecrediteerd met de opbrengsten van fraude of verduisterde bedrijfsmiddelen (vennootschap, VZW, ...). In dat laatste geval is de bankkaart die gebruikt wordt om tegoeden op de spelersrekening op te laden, gekoppeld aan een professionele rekening.

- Het witwassen van geld op het niveau van gokexploitanten kan worden geïllustreerd door het feit dat criminelen bedrijven exploiteren die actief zijn in de goksector om de opbrengsten van hun illegale activiteiten gemakkelijker wit te wassen. Met de hulp van medeplichtigen wordt misdaadgeld rechtstreeks op de rekeningen van hun vennootschappen in de kansspelsector overgeschreven en met niet-misdaadgeld van andere niet-medeplichtige spelers vermengd. Het geld van illegale oorsprong is dan niet te traceren.

De CFI stelt vast dat de integratie van gokverrichtingen in witwasschema's regelmatig gepaard gaat met het gebruik van andere technieken. Witwassers vermenigvuldigen de verschillende kanalen, zoals PSPs (payment service providers) en cryptomunten om hun verrichtingen zo ondoorzichtig mogelijk te maken en de herkomst of de bestemming van de fondsen te verbergen.

Gokinstellingen mogen niet langer contante betalingen van 3.000,00 EUR of meer aanvaarden (cf. de wet van 6 december 2022). De CFI stelt vast dat nieuwe betaalmiddelen, zoals prepaidkaarten, worden gebruikt die anonimiteit bevorderen en die het mogelijk maken om bedragen die aanvankelijk in contanten werden aangehouden nu later alsnog in contanten om te zetten.

Hoewel gokken een beproefde methode is om geld wit te wassen, blijkt uit een aantal dossiers ook de bijzondere aantrekkingskracht die de kansspelsector op bepaalde criminelen kan uitoefenen. In deze gevallen lijkt het niet zozeer de bedoeling van de criminelen te zijn om geld van illegale herkomst wit te wassen, maar om een deel van het geld te vergokken of uit te geven.

In de laatste update van de nationale risicoanalyse witwassen van geld werd vastgesteld dat de vrijetijdssector (waarvan de kansspelensector deel uitmaakt) gemiddeld een aanzienlijk witwasrisico vormt, gezien het hoge niveau van dreiging en kwetsbaarheid.

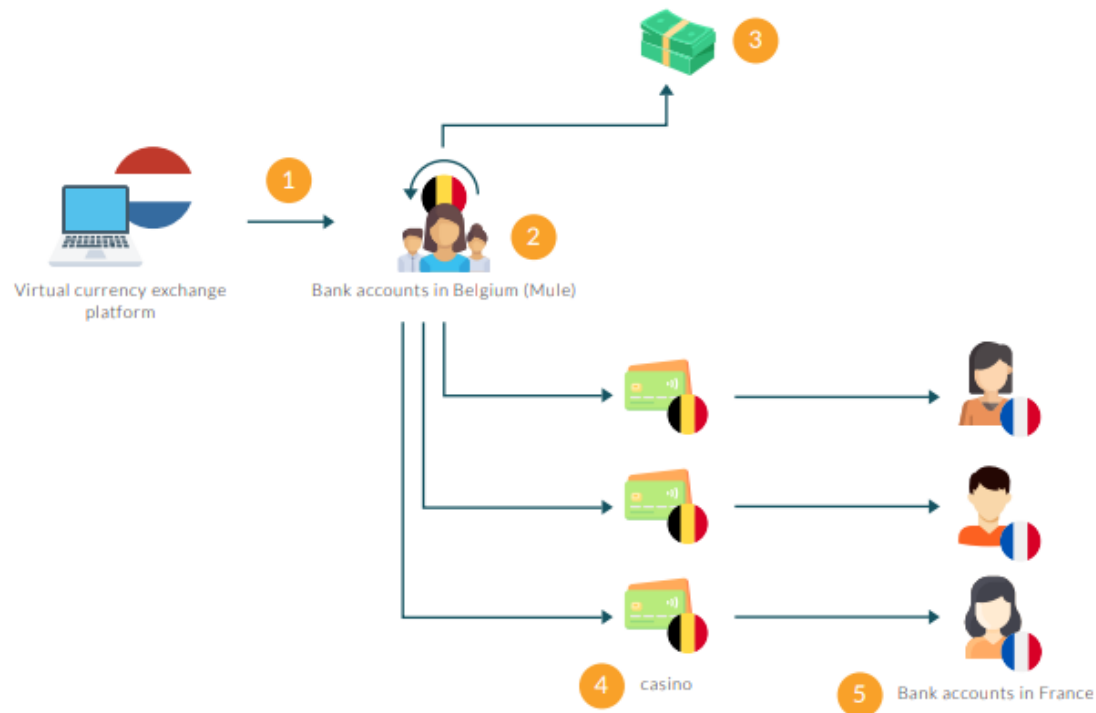
Case nr. 10: Verplaatsing van kapitaal naar het buitenland via een gokinstelling die wordt gebruikt door muilezels ('money mules') in dienst van een criminele organisatie

De hoofdbetrokkenen hebben hetzelfde profiel: jongeren die in Frankrijk wonen met een verleden van druggerelateerde misdrijven.

Ze proberen de herkomst en de bestemming van het geld te verbergen door middel van verschillende technieken (cryptocurrencies, opladen en afladen van lidmaatschapskaarten die in kansspelinrichtingen worden gebruikt, transnationale verrichtingen, versnippering van verrichtingen op verschillende rekeningen, opnamen in contanten).

De meldingen van vermoedens hebben betrekking op het verdachte gebruik van Belgische rekeningen op naam van drie Franse ingezetenen: er gebeuren grote opnamen in contanten, de provisie voor de verrichtingen wordt gevormd door overschrijvingen van een handelsplatform voor cryptocurrencies.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Betrokkenen die in het buitenland verblijven (die muilezels bleken te zijn), openden in dezelfde periode meerdere bankrekeningen bij eenzelfde Belgische bank. De tegoeden op deze rekeningen zijn afkomstig van een virtueel valutawisselplatform in het buitenland.
2. De rekeningen van de muilezels lieten vervolgens overschrijvingen tussen de rekeningen optekenen.
3. Een deel van het gecrediteerde geld werd nadien in contanten opgenomen.
4. De tegoeden op de rekeningen werden ook gebruikt om geld op lidmaatschapskaarten te zetten die gekoppeld zijn aan de rekeningen van de spelers bij een kansspelinstelling in België. De spelersrekeningen bij die kansspelinstelling werden opgeladen via debetkaarten.

Uit de analyse van de CFI bleek dat de personen die in het bezit waren van de debetkaarten niet de houders waren van de bankrekeningen. De bankrekeningen aangehouden door de muilezels lieten dus toe om spelersrekeningen op naam van andere personen te openen.

5. De lidmaatschapskaarten werden afgeladen en het geld werd naar het buitenland overgemaakt naar rekeningen van de houders van de lidmaatschapskaarten, die bekend bleken te staan als leden van een criminele groep die actief was in illegale drughandel.

Deze casus illustreert het gebruik van kansspelinrichtingen om geld van illegale herkomst te verplaatsen: de creditering van de spelersrekening door een derde partij maakt overschrijvingen van rekening naar rekening mogelijk, waarbij de rekening die voor de uitbetaling wordt gebruikt niet dezelfde is als de rekening die voor de creditering wordt gebruikt.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, illegale drughandel, ernstige fiscale fraude, misbruik van vennootschapsgoederen, oplichting.

Trefwoorden

kansspelen, onlinespelen, casino, lidmaatschapskaart, weddenschap, vooraf betaalde debetkaart, gambling, crypto.

Fiche 11 : Luxegoederen

Beschrijving

Aankopen van luxegoederen stellen criminelen niet alleen in staat om goederen voor persoonlijk gebruik te verwerven, bijvoorbeeld luxeauto's als statussymbool, maar ook om een investering of belegging te doen, aangezien sommige luxegoederen hun waarde houden of zelfs in waarde stijgen.

De CFI heeft vastgesteld dat luxehorloges, luxevoertuigen en juwelen ook als vehikel voor het witwassen van geld van illegale oorsprong worden gebruikt.

Deze luxegoederen kunnen gebruikt worden voor Trade Based Money Laundering (TBML) verrichtingen. De winst uit criminele activiteiten kan dan worden teruggewonnen door de verkoop van luxegoederen. Het witwassen gebeurt door verplaatsen van waarde in plaats van contanten.

Juwelen en horloges, die een enorme geldwaarde kunnen vertegenwoordigen, zijn doorgaans relatief klein van omvang. Deze voorwerpen kunnen gedragen worden door natuurlijke personen zonder noodzakelijkerwijze de aandacht te trekken van de douaneautoriteiten bij het oversteken van grenzen en aldus gemakkelijk internationaal verplaatst worden. Bovendien worden luxehorloges in het drugmilieu ook vaak als onderpand of als betaalmiddel geaccepteerd en als parallelle valuta beschouwd.

Ook de sector van de luxeauto's kan als middel worden gebruikt om geld wit te wassen. Criminelen met belangen in een autohandel of een autoverhuurbedrijf, kunnen de ondernemingen gebruiken om geld van illegale oorsprong, bijvoorbeeld afkomstig van drughandel, te vermengen met werkelijke activiteiten.

Er kunnen ook auto's worden gekocht waarbij het bedrag dat naar bankrekeningen wordt overgeschreven veel lager ligt dan de werkelijke waarde van het voertuig, zodat vermoed kan worden dat een deel van de aankoop op een andere manier is betaald, vermoedelijk in contanten.

Ten slotte moet ook worden opgemerkt dat investeringen in luxegoederen één van de manieren is waarvan omgekochte personen gebruik maken om de illegale oorsprong van hun fondsen te verbergen. Opbrengsten uit corruptie worden vaak gebruikt om sportauto's, limousines, jachten privéjets, juwelen en luxehorloges aan te kopen. Op die manier genieten corrupte individuen van hun onrechtmatig verkregen goederen en maken ze het de fiscale en gerechtelijke autoriteiten tegelijkertijd moeilijker om de dubieuze oorsprong van de fondsen op te sporen.

In de laatste update van de Nationale risicoanalyse witwassen van geld werd vastgesteld dat de witwasrisico's in de sector van luxegoederen gemiddeld als aanzienlijk worden beschouwd, gezien het hoge niveau van dreiging en kwetsbaarheid.

Case nr. 11: Witwassen van opbrengsten uit ernstige fiscale fraude in de olie-industrie via luxegoederen

De hoofdbetrokkenen zijn enerzijds vennootschappen A en B, actief in dezelfde sector, en hun zaakvoerder, X, en anderzijds vennootschap C, met een uitgebreid maatschappelijk doel en haar voormalige zaakvoerder, maar nog steeds economische begunstigde en beheerder van bankrekeningen, Y, die ook de huidige partner van X is.

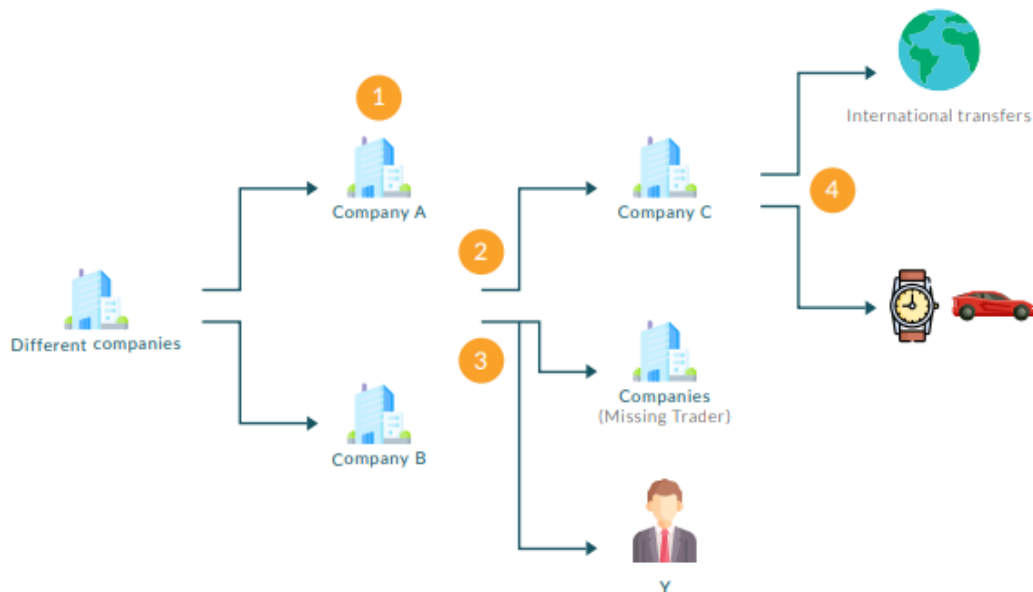
De twee zaakvoerders zijn bij de federale politie bekend voor tal van feiten, waaronder diefstal, drughandel en wapenhandel.

Y was de zaakvoerder van een vennootschap die zich in staat van faillissement bevond. De vennootschap was gekend in de databank van de CFI omdat ze het voorwerp had uitgemaakt van een dossier dat naar de gerechtelijke autoriteiten was doorgemeld wegens ernstige aanwijzingen van het witwassen van geld voortkomend uit ernstige fiscale fraude en/of sociale fraude.

De nieuwe zaakvoerder van vennootschap C, Z, was eveneens bekend bij de CFI in het kader van een doormelding aan de gerechtelijke autoriteiten betreffende het witwassen van geld afkomstig van ernstige fiscale fraude en/of sociale fraude.

De meldingen van vermoedens van witwassen hadden betrekking op verdachte financiële verrichtingen op de rekening van vennootschap C.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. De bankrekeningen van twee vennootschappen (A en B), beiden actief in de detailhandel in brandstoffen en geleid door X worden gecrediteerd door belangrijke overschrijvingen in opdracht van dezelfde opdrachtgevers (voornamelijk twee vennootschappen actief in te brandstoffenhandel). Opmerkelijk is dat omzet die door de vennootschappen A en B bij de fiscale administratie wordt aangegeven, aanzienlijk lager ligt dan de omzet op de bankrekeningen van de beide vennootschappen.
2. De gecrediteerde tegoeden worden grotendeels overgeschreven ten gunste van vennootschap C, waarvan Y, de partner van X, de economische begunstigde en voormalige zaakvoerder is.
3. Daarnaast worden ook overschrijvingen uitgevoerd ten gunste van een vennootschap die bij de FOD Financiën gekend staat als “missing trader”, ten gunste van een andere vennootschap die door Y wordt geleid, ten gunste van een vierde vennootschap die uit het BTW register werd geschrapt en ten gunste van de privérekening van de gevolmachtigde en economische begunstigde van de vennootschap C.
4. Naast talrijke internationale overschrijvingen gebeuren vanaf de rekening van vennootschap C talrijke aankopen, waaronder aankopen van luxehorloges en voertuigen.

Mogelijke onderliggende misdrijven

corruptie, georganiseerde misdaad, ernstige fiscale fraude, illegale handel in goederen en koopwaren, illegale drughandel.

Trefwoorden

horloges, juwelen, luxevoertuigen, luxegoederen, TBML (Trade Based Money Laundering).

Fiche 12 : Horeca

Beschrijving

De horecasector is een zeer heterogene sector waarin verschillende segmenten naast elkaar bestaan: hotels, restaurants, cafés, brouwerijen, fastfood, catering, traiteurs, sportclubs, snacks, consumptiehallen, frietkoten, foodtrucks,... inclusief discotheken en nachtclubs.

Het is een sector waarin veel contant geld omgaat. Als sector die veel contant geld genereert, wordt hij onmiskenbaar als een gevoelige sector op het vlak van witwassen van geld beschouwd.

Het cash-intensieve karakter maakt deze sector kwetsbaar voor investeringen en overnames van criminele oorsprong.

Door horecagelegenheden over te nemen, vinden criminelen een manier om contant geld uit hun criminele activiteiten wit te wassen. Eenmaal verworven door de criminelen, kunnen de activiteiten van deze ondernemingen dienen om witwasverrichtingen van geld van criminele oorsprong te verantwoorden: misdadgeld, onder de vorm van contant geld, kan worden gemengd met de dagelijkse inkomsten van de horecazaak. Contante inkomsten uit illegale activiteiten worden op die manier ingebracht en aangegeven als commerciële inkomsten van de onderneming in kwestie.

Grote contante stortingen door ondernemingen met een beperkte werkelijke omzet of een abnormale terugbetaling van overbruggingskredieten zijn aanwijzingen van mogelijke criminele inmenging.

Bovendien wordt de horecasector beschouwd als een risicosector op het gebied van sociale fraude, waardoor de omvang en frequentie van contante opnames eveneens in de gaten moeten worden gehouden.

De uitbating van een etablissement kan ook als basis of ankerpunt in een bepaalde wijk worden gebruikt en dient dan om een sociale status te rechtvaardigen in plaats van grote sommen geld wit te wassen. Uit sommige dossiers blijkt dat cafés of shishabars ook worden gebruikt als verzamelpunt voor criminele organisaties of zelfs direct als distributiepunt voor drugs.

In de laatste update van de nationale risicoanalyse witwassen van geld werd vastgesteld dat de horecasector gemiddeld een groot witwasrisico met zich meebrengt, gezien het hoge dreigingsniveau en de grote kwetsbaarheid.

Case nr. 12: Gebruik van een actieve horecazaak als dekmantel voor het witwassen van geld van illegale herkomst

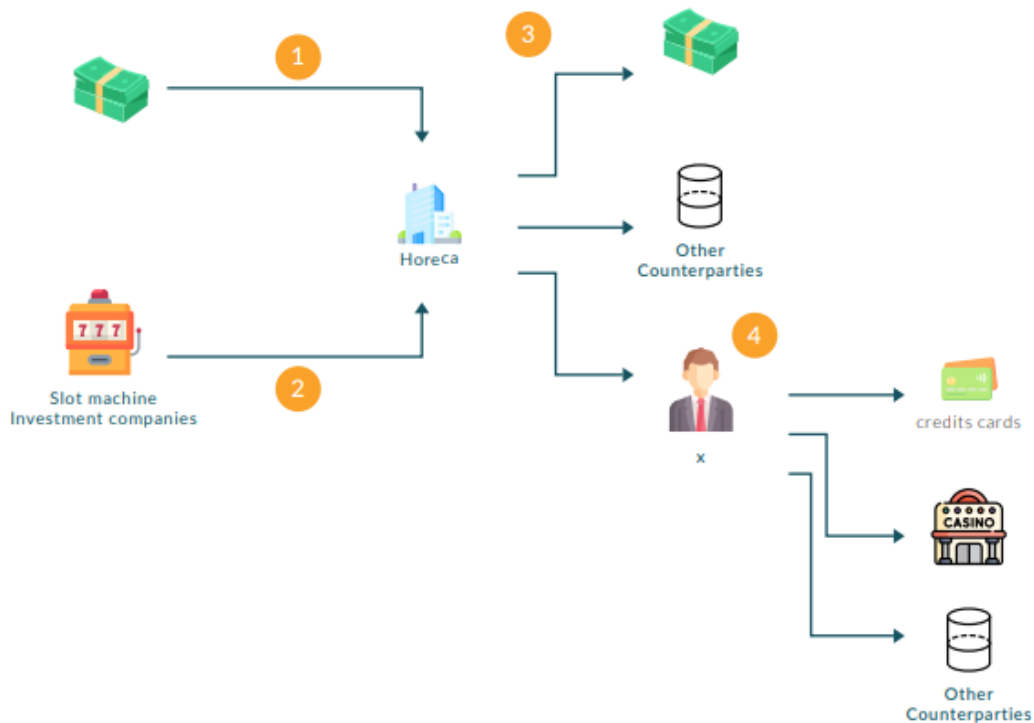
De voornaamste betrokkenen zijn vennootschappen actief in de horecasector (cafés en restaurants), die door eenzelfde persoon (X) werden geleid. Persoon X (van buitenlandse afkomst, maar in België woonachtig) heeft ook een volmacht op alle rekeningen.

Betrokkene X is bij de federale politie in België bekend voor tal van feiten (overtredingen met betrekking tot werk en sociale zekerheid, faillissementsmisdrijven, overtredingen met betrekking tot kansspelen, drughandel, ...).

X en verschillende vennootschappen waarmee hij in verband wordt gebracht zijn bij de CFI gekend omdat ze het voorwerp hebben uitgemaakt van dossiers die aan de gerechtelijke overheden werden doorgemeld wegens aanwijzingen van witwassen van geld voortkomend uit georganiseerde misdaad en/of illegale drughandel.

De meldingen van vermoedens hebben betrekking op aanzienlijke stortingen en opnamen in contanten op de rekeningen van vennootschappen die door één en dezelfde persoon werden geleid.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. De bankrekeningen van verschillende vennootschappen actief in de horecasector (cafés en restaurants), beheerd door X en geopend bij dezelfde bank, worden voornamelijk gecrediteerd door stortingen in contanten.
2. Diezelfde rekeningen laten ook overschrijvingen optekenen in opdracht van een vennootschap die actief is in het plaatsen van gokautomaten, geldovermakingen die hoogstwaarschijnlijk voortvloeien uit de plaatsing van verschillende gokautomaten in de horecazaken die door de vennootschappen worden uitgebaat.

Te noteren valt dat X, voormalige bestuurder van deze vennootschappen en gevolmachtigde op de rekeningen, politieel gekend is wegens misdrijven met betrekking tot kansspelen.

3. Na meerdere overboekingen tussen de rekeningen van de verschillende vennootschappen worden de tegoeden gedeeltelijk in contanten opgenomen.

Gelet op de politieel voorgaanden van X en de sector waarin hij actief is, gebeurden de cash opnamen waarschijnlijk om niet aangegeven werkkrachten te betalen.

Merk op dat verschillende vennootschappen een zwakke financiële gezondheid hebben.

4. Vanaf de rekeningen van de vennootschappen gebeuren eveneens aanzienlijke overschrijvingen naar de privérekeningen van X, met verwijzing naar 'salaris', 'terugbetaling', 'voorschot'. De privérekeningen van X laten vervolgens transacties met betrekking tot kansspelen en overboekingen naar zijn kredietkaart optekenen, die nadien voor de aankoop van cryptomunten wordt gebruikt.

De aanwezigheid van de criminele organisatie in de horecazaken bevordert de uitvoering van sociale en economische misdrijven.

Mogelijke onderliggende misdrijven

georganiseerde misdaad, illegale drughandel, exploitatie van prostitutie, mensensmokkel en mensenhandel, sociale fraude.

Trefwoorden

horeca, hotels, restaurants, cafés, shishabars, cash, kansspelen.

Fiche 13 : Diamant

Beschrijving

Antwerpen is een draaischijf op het vlak van internationale handel in diamant. 80% van de wereldwijde handel in ruwe diamant en 50% van de wereldwijde handel in bewerkte diamant zou via Antwerpen verlopen. De activiteiten van de diamanthandelaars gevestigd in Antwerpen kennen bijgevolg belangrijke internationale vertakkingen met betrekking tot de import en export van diamant, die zich met internationale geldstromen van misdaadgeld kunnen mengen.

Diamanten zijn bijzonder vatbaar voor witwaspraktijken bij import/exportactiviteiten, waarbij gebruik wordt gemaakt van valse facturen of valse douaneaangiftes.

De CFI heeft de voorbije jaren dossiers van grote omvang met betrekking tot diamanten doorgemeld wegens ernstige aanwijzingen van witwassen van geld met betrekking tot ernstige fiscale fraude of illegale handel in diamanten. De CFI stelt vast dat de betrokkenen in deze dossiers vaak gebruik maken van internationale structuren van gelieerde ondernemingen die hen in staat stellen om omzet en winst te manipuleren door middel van wederzijdse in- en uitvoer van diamanten en daarmee ernstige fiscale fraude plegen. Uit de analyse van de financiële stromen blijken talrijke intracompany-overschrijvingen.

In deze grootschalige dossiers uitten de experts van de FOD Economie vaak hun twijfels over de aangegeven waarde van de diamanten die via het Diamond Office in Antwerpen werden in- of uitgevoerd.

Elke in- of uitvoer van diamant naar of vanuit een derde land moet via het Diamond Office verlopen. Deskundigen daar, onder toezicht van de FOD Economie en Douane, vergelijken de waarde van de diamantzending met de waarde op de factuur. Over- of onderwaardering van diamanten ten opzichte van de marktprijs maakt het mogelijk om winsten en verkoopcijfers te manipuleren en maakt het gemakkelijker om ernstige fiscale fraude te plegen.

De diamanthandel is internationaal en omvat van nature bedrijven met verschillende filialen over de hele wereld, met name in belastingparadijzen of vrijhandelszones zoals Dubai, waar de douaneformaliteiten beperkt zijn en de realiteit van de export niet kan worden gecontroleerd. Hierdoor kunnen sommige diamanten, die zogenaamd worden geëxporteerd, naar Antwerpen worden omgeleid en daar op de zwarte markt worden verkocht, of zelfs als liquide monetaire instrumenten worden gebruikt die nuttig zijn voor criminele kringen.

In de laatste update van de nationale risicoanalyse witwassen van geld werd vastgesteld dat de diamantsector gemiddeld een aanzienlijk witwasrisico vormt, gezien de grote kwetsbaarheid van de sector.

Case nr. 13: Witwassen van opbrengsten uit ernstige fiscale fraude in de diamantsector

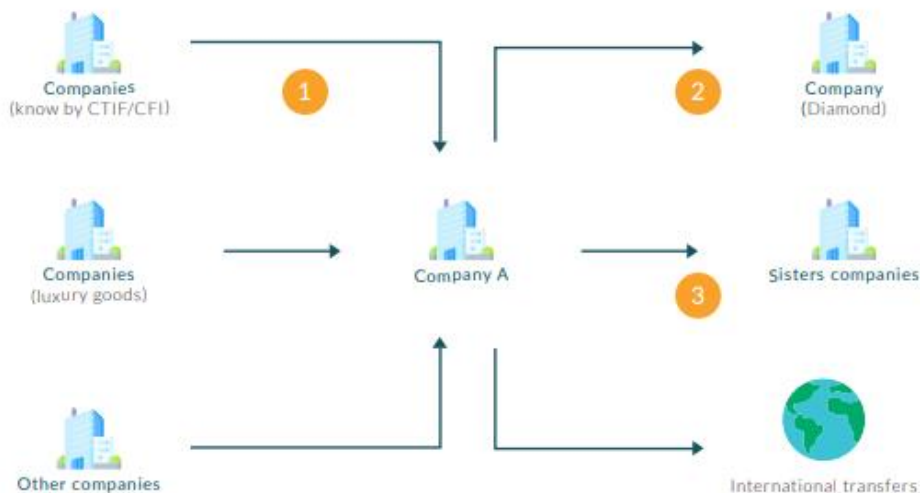
De hoofdbetrokkene is vennootschap A, een belangrijke diamanthandelaar, actief in de hele economische keten, van de exploitatie van een mijn in Afrika tot de verkoop van geslepen diamanten.

De diamanthandelaar maakt deel uit van een groep bedrijven. Aan het hoofd van de structuur staat een holding, met daaronder een subholding, die de moedermaatschappij is van de betrokken Belgische diamanthandelaar. Er zijn ook zusterbedrijven die op een uitwisselbare manier gebruikt lijken te worden. De bedrijven, die pas recent zijn opgericht (minder dan 2 jaar), kennen een explosieve groei zonder echter hun jaarrekeningen neer te leggen. Al snel krijgen ze toestemming om twee grote ruwe diamanten uit het buitenland te verwerken.

Vennootschap A is betrokken bij verschillende dossiers “voorbehoud op waarde” bij de FOD Economie.

De meldingen van vermoedens hadden betrekking op betalingen voor ruwe diamanten die door vennootschap A werden geregistreerd, terwijl uit de door de klant voorgelegde documentenbleek dat er een aanzienlijk verschil was tussen het bedrag op de factuur en het Kimberley-certificaat.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. De diamanthandelaar, vennootschap A, is in rekening bij verschillende buitenlandse banken. De financiële transacties bedragen meerdere miljoenen euro's. Twee

opdrachtgevers zijn negatief gekend bij de CFI omdat ze het voorwerp hebben uitgemaakt van doorgemelde dossiers inzake ernstige fiscale fraude en/of illegale diamanthandel.

2. Een deel van de tegoeden op de rekening wordt overgeschreven naar een onderneming in Afrika (voornaamste begunstigde) waarbij discrepanties werden vastgesteld tussen de betalingen, de facturen en de voorgelegde documenten, zoals het Kimberley certificaat.
3. Daarnaast gebeuren ook overschrijvingen naar zustervenootschappen, die naar "agreement fees" verwijzen.

Gelet op de bovenstaande elementen (recent opgerichte vennootschap met een explosieve omzetgroei op de rekening, afwezigheid van financiële cijfers, meerdere dossiers "voorbehoud op waarde" in een korte tijdspanne, discrepanties tussen de verrichtingen en de inschrijvingsdocumenten, aanwezigheid van reeds gekende tegenpartijen), bestaat een sterk vermoeden dat minstens een deel van de commerciële transacties van vennootschap A afkomstig zijn uit illegale diamanthandel waarbij de waarde van de diamanten op de facturen mogelijk werd aangepast.

Illegale inkomsten worden witgewassen via nieuwe aankopen van diamanten enerzijds en via leningsovereenkomsten met verschillende andere ondernemingen uit dezelfde groep of met dezelfde zaakvoerders anderzijds.

Mogelijke onderliggende misdrijven

illegale handel in goederen en koopwaren (met inbegrip van handel in conflictdiamanten), ernstige fiscale fraude en georganiseerde criminaliteit.

Trefwoorden

diamant, vrijhandelszones, fiscale paradijzen, "voorbehoud op waarde", intra-company transfer.

Fiche 14 : Kunst en antiek

Beschrijving

Door de omvang van de financiële stromen die door de kunstmarkt worden gegenereerd, wordt deze markt in het bijzonder blootgesteld aan de risico's van het witwassen van geld. Omdat het een extreem heterogene markt is, met verkopers van verschillende grootte en van verschillende locaties, is het uiterst complex om de transacties die er plaatsvinden te controleren.

Daarbij komen de volatiliteit en de subjectiviteit van de verkoopprijzen, de ontwikkeling van de verkoop op afstand, het zeer internationale karakter van de activiteiten in deze sector, het gebruik van contant geld, de mogelijkheid tot anonimiteit via tussenpersonen en het gebruik van schermvennootschappen en andere complexe bedrijfsstructuren, de markten voor digitale kunst en non-fungible tokens (NFT), die intrinsieke kenmerken hebben die hen blootstellen aan verschillende kwetsbaarheden op het vlak van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Typische witwasmethoden in deze sector hebben betrekking op investeringen in de kunstsector en omvatten het verbergen of overdragen van illegale opbrengsten door de identiteit van de echte koper te verhullen, voorwerpen te onder- of overwaarderen of gebruik te maken van valse facturen, valse verkopen of valse veilingen, waarbij de witwasser kunstwerken te koop aanbiedt om te worden gekocht door een medeplichtige met crimineel geld.

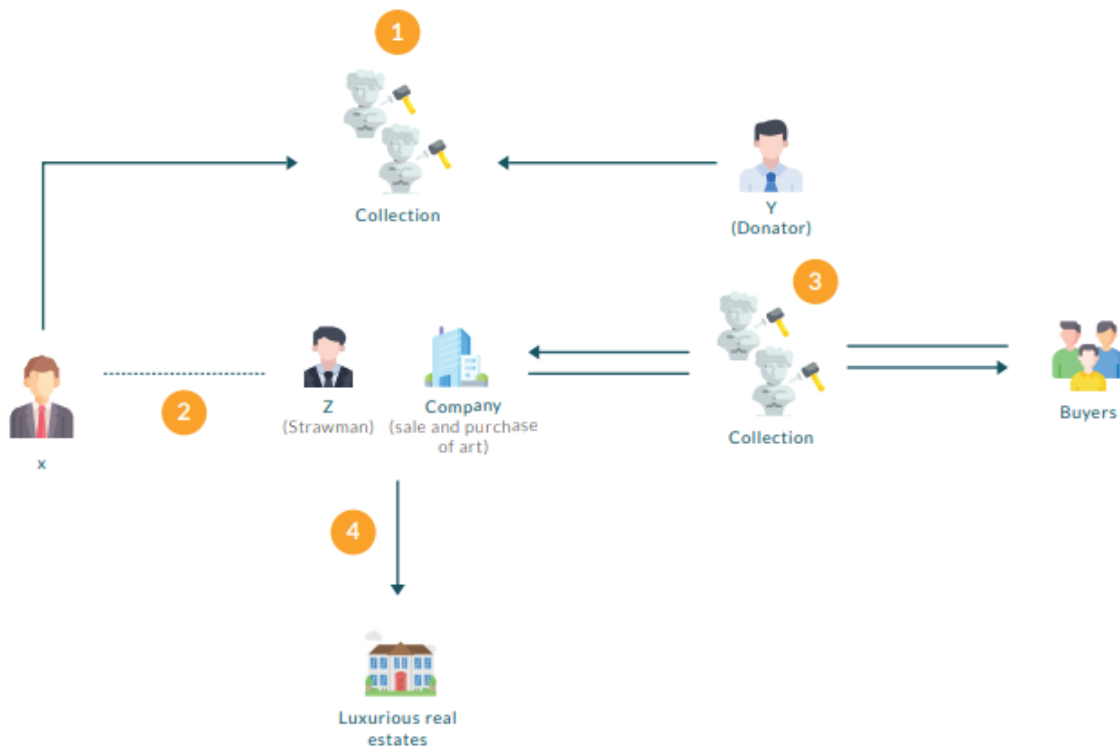
Uit de ervaring van de CFI blijkt dat niet alleen financiële instellingen (voornamelijk banken), maar ook andere melders zich beroepshalve in een bevoorrechte positie bevinden om mogelijk verdachte transacties in de kunstsector op te sporen, zoals bijvoorbeeld notarissen in het kader van schenkingen. Kunstgalerieën, veilinghuizen en organisatoren van beurzen en salons, net als natuurlijke- of rechtspersonen die eigenaar of beheerder zijn van entrepots, met inbegrip van douane-entrepots of in vrijhavens gelegen entrepots, bevinden zich eveneens in een unieke positie.

In de laatste update van de nationale risicoanalyse witwassen van geld werd vastgesteld dat de kunst- en antieksector gemiddeld een aanzienlijk witwasrisico met zich meebrengt, gezien de grote kwetsbaarheid van deze sector.

Case nr. 14: Witwassen via kunstwerken en onroerend goed

Y, een kunstverzamelaar zonder erfgenamen, heeft tijdens zijn leven zijn kunstcollectie nagelaten aan zijn neef X, een zakenman.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. X heeft een paar jaar geleden een schenking van een verzameling kunstwerken gekregen, die opzettelijk ondergewaardeerd was om de grondslag voor de berekening van de schenkingsrechten aanzienlijk te verlagen. Bovendien was een groot deel van de collectie niet in de schenking opgenomen en was deze niet aan successierechten onderworpen toen de schenker, Y, overleed.
2. X richt een vennootschap op die zich bezighoudt met de aan- en verkoop van kunstwerken en stelt Z aan als zaakvoerder..
3. Z verkoopt de geschonken kunstwerken op online veilingen. De geschonken kunstwerken, die noch in de schenking, noch in de nalatenschap waren opgenomen, worden eveneens op deze manier verkocht.
4. Een deel van de opbrengst uit de verkoop van verschillende kunstwerken blijft op de rekening van de vennootschap en een ander deel wordt gebruikt om diverse vastgoedtransacties uit te voeren, waaronder investeringen in luxe vastgoed. De wederverkoop van de kunstwerken en het daaropvolgende gebruik van de

opbrengsten uit de verkoop vormen witwassen van geld voortkomend uit ernstige fiscale fraude.

Mogelijke onderliggende misdrijven

namaak, oplichting, illegale handel in goederen en koopwaren, corruptie, georganiseerde misdaad, ernstige fiscale fraude, diefstal.

Trefwoorden

schermvennootschap, PEP (Politically Exposed Persons), cash, kunst/antiek, stroman, doorsluisrekening, veilingen, vrijhaven, douane-entrepot.

Fiche 15 : Bouw

Beschrijving

De bouwsector is een sector die gevoelig is voor zwartwerk en waarin grote geldstromen omgaan. De sector heeft de afgelopen jaren ook te maken gehad met sociale dumping, net als de sectoren industriële reiniging en vrachtvervoer over de weg. Omwille van het mogelijke verband met ernstige criminele verschijnselen zoals mensenhandel en uitbuiting van illegale arbeidskrachten, kan de sector gebruikt worden als dekmantel voor witwasoperaties.

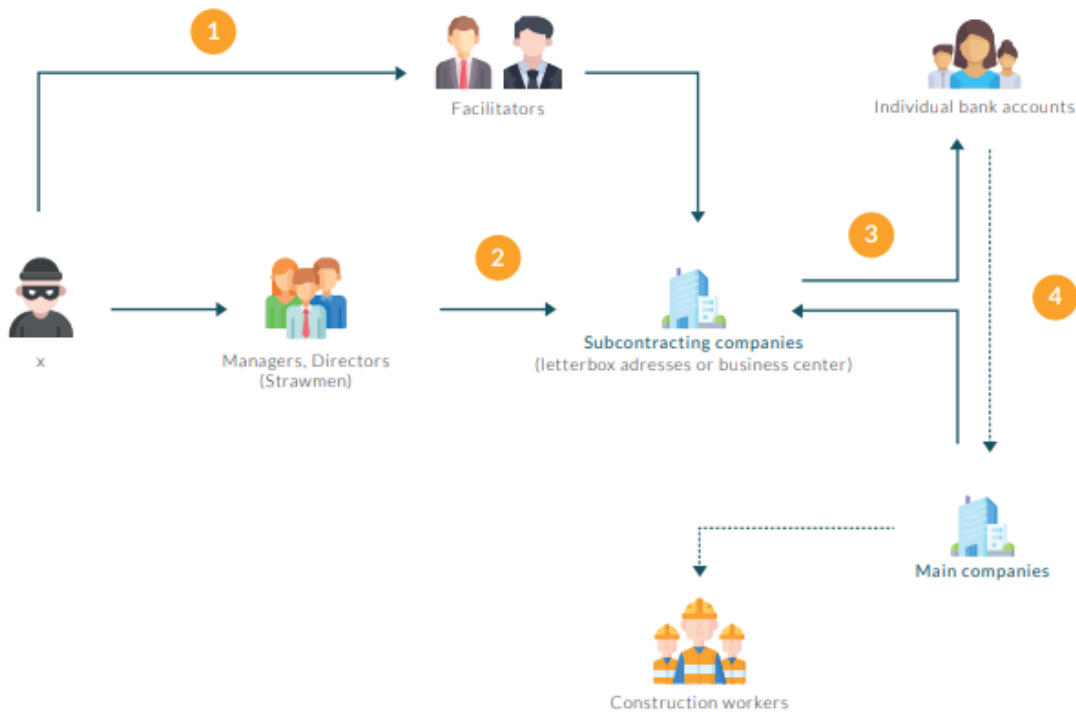
De CFI stelt vast dat bedrijven in de bouwsector kunnen worden gebruikt in het kader van ernstige sociale en fiscale fraude en witwaspraktijken. Sommige bedrijven in de sector worden ervan verdacht deel uit te maken van een uitgebreid crimineel netwerk dat er in het bijzonder op gericht is om zwartwerk te verrichten en de betaling van sociale zekerheidsbijdragen te ontwijken. De bedrijven in dit netwerk werken op bouwerven zonder dat deze tussenkomsten bij de RSZ worden aangegeven. Een deel van de opbrengsten uit de op de bouwterf geleverde diensten wordt naar het buitenland overgemaakt, terwijl een ander deel contant wordt opgenomen om zwartwerkers op de bouwterf te betalen. De rekeningen van verschillende vennootschappen fungeren ook als doorsluisrekeningen voor overschrijvingen tussen de rekeningen van vennootschappen die tot de criminele organisatie behoren, waarbij hun rol waarschijnlijk beperkt blijft tot die van een extra schakel in de fraudeketen, bedoeld om de financiële stromen verder te verdoezelen. Het witwassen van fondsen uit ernstige sociale/fiscale fraude gebeurt via overschrijvingen van rekening naar rekening en via opnamen in contanten.

In de laatste update van de nationale risicoanalyse witwassen van geld werd vastgesteld dat de bouwsector gemiddeld een aanzienlijk witwasrisico inhoudt, gezien het hoge dreigingsniveau en de grote kwetsbaarheid.

Case nr. 15 : Witwassen van geld via een keten van vennootschappen in onderaanneming

X, een Oost-Europeaan die reeds verschillende jaren als arbeider in België werkt, richt op verzoek van zijn werkgever vennootschappen in België om met hem te blijven werken als zijn enige onderaannemer.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. X laat zich adviseren door witwassers uit Oost-Europa die in België actief zijn en vestigt zijn vennootschappen op brievenbusadressen in België. Deze vennootschappen die alleen in België in onderaanneming lijken te werken, zijn niet als werkgever bij de RSZ ingeschreven en hun akten die bij het Belgisch Staatsblad zijn neergelegd vermelden geen actieve vennoten.
2. Elke vennootschap wordt geleid door een stroman uit Oost-Europa, die zelf in de bouwsector actief is.
3. De vennootschappen ontvangen, onder het mom van valse facturen, overschrijvingen van Belgische bedrijven die eveneens in de bouwsector actief zijn en waarvoor zij de enige onderaannemers zijn. Deze bedrijven zijn niet bekend bij de politie.
4. De tegoeden worden uiteindelijk in contanten opgenomen en naar particulieren in België overgeschreven, die het geld vervolgens cash opnemen. De contanten worden gebruikt om de arbeiders te betalen.

Mogelijke onderliggende misdrijven

sociale fraude, ernstige fiscale fraude, mensenhandel en handel in clandestiene werkrachten.

Trefwoorden

cash, sociale dumping, doorsluisrekening, schermvennootschap, schijnzelfstandige, bouw.

Fiche 16 : Handel in tweehandsvoertuigen

Beschrijving

De sector van de handel in tweedehandsvoertuigen wordt in de nationale risicoanalyse witwassen als ‘aanzienlijk’ risicovol beschouwd voor het witwassen van geld. De reden hiervoor ligt bij de aard van de handel: traditioneel worden tweedehandswagens (minstens deels) in cash betaald en is de waarde van de voertuigen niet altijd gemakkelijk objectief te waarderen. Bovendien blijven luxevoertuigen een statussymbool in het criminele milieu - de problematiek van de ‘patserbakken’ - zodat de risico’s die gelden voor luxegoederen in het algemeen ook van toepassing zijn op het hogere segment van de markt voor tweedehandsvoertuigen. In talrijke dossiers van de CFI blijkt dan ook dat in de laatste fase van een witwasproces een investering gebeurt in één of meerdere wagens, die tweedehands gekocht worden. Een handelaar in tweedehandsvoertuigen wordt minder onderworpen aan administratieve verplichtingen en controles dan een geautoriseerde merkdealer die nieuwe wagens verkoopt. Over het algemeen gaat het echter over jonge en dure wagens.

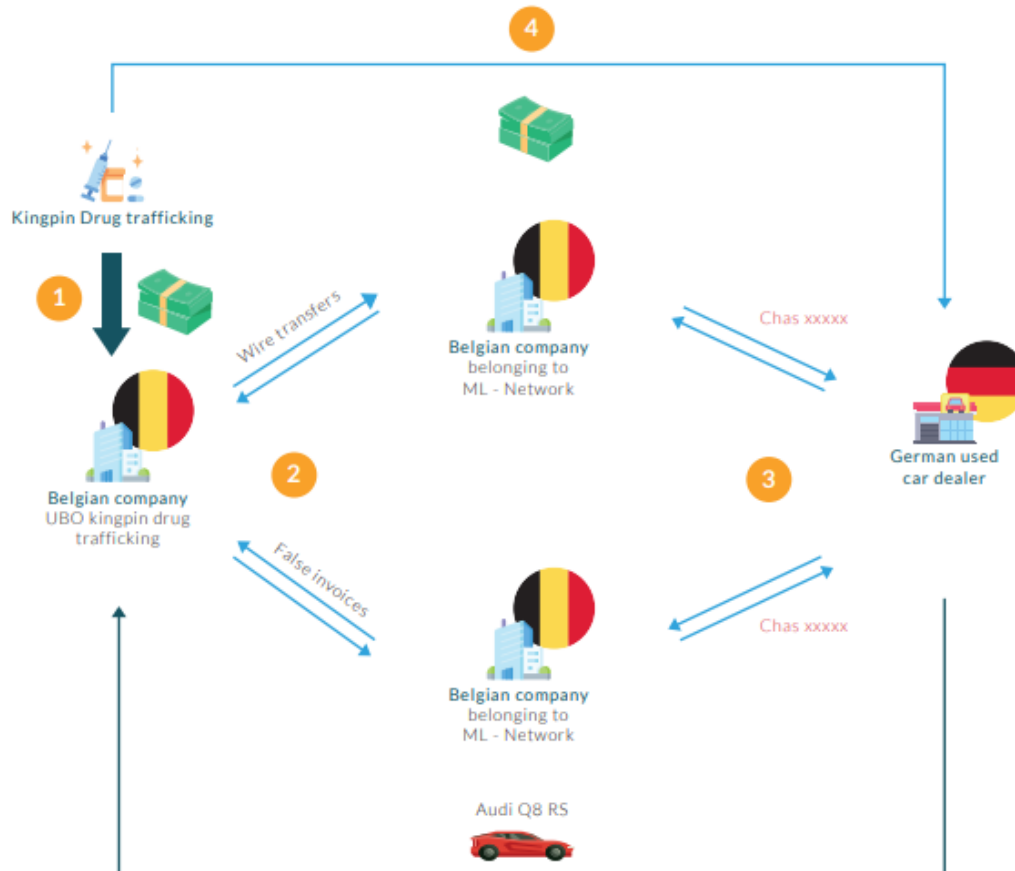
Naast de investering van crimineel geld in tweedehandsvoertuigen kan een handel in voertuigen in het algemeen ook dienen als vector voor criminele activiteiten, zoals fiscale fraude of oplichting. Gezien het cash-intensieve karakter van de handel kan de aan- en verkoop van tweedehandsvoertuigen tot slot gebruikt worden om legale inkomsten te vermengen met inkomsten uit diverse criminele activiteiten, zoals de handel in drugs.

In het verleden maakte de export van oude tweedehandswagens naar West-Afrika ook een belangrijk deel uit van de handel in tweedehandsvoertuigen in België. Door het internationale karakter van de handel en het gebrek aan controlemogelijkheden werden in een aantal dossiers witwasconstructies vastgesteld met geld afkomstig uit fiscale fraude en drughandel. Onder meer door strengere milieu-eisen die in de Afrikaanse landen van bestemming aan de auto’s gesteld worden, is de omvang van de export sinds 2020 sterk afgenomen.

De laatste jaren werd werk gemaakt van het aanpakken van een aantal problemen in de sector. Het systeem van de ‘Car Pass’, ingevoerd in november 2018, blijkt een efficiënte tool tegen de fraude met de kilometerstand. Artikel 67 van de Antiwitwaswet van 18 september 2017 beperkt de mogelijke betaling in contanten aan een handelaar tot 3.000 EUR in België. Het Europese Parlement en de Raad beslisten in 2024 om voor de hele EU een limiet van 10.000 EUR vast te leggen voor betalingen in cash. De toepassing is echter pas voorzien voor midden 2027, en voorlopig zijn er nog verschillende EU-landen waar er geen limiet geldt. Dit is onder meer het geval voor Duitsland, waar er bovendien een bloeiende markt is in het duurdere segment van de Duitse merken. Het (deels) in cash aankopen van dure wagens in Duitsland komt frequent voor in de dossiers van de CFI.

Case nr. 16: Aankopen van luxe-tweedehandswagen in Duitsland, deels in cash en deels via 'gesplitste' overschrijvingen

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Een betrokkene actief in de drughandel is UBO (Ultimate Beneficial Owner) van een Belgische vennootschap. Hij stort in verschillende schijven een groot bedrag op de rekening van de vennootschap.
2. Deze vennootschap stort dit bedrag door aan twee Belgische vennootschappen die behoren tot een witwasnetwerk.
3. De twee vennootschappen in het witwasnetwerk storten het geld door aan een Duitse vennootschap actief in de handel in tweedehandswagen, telkens met vermelding van hetzelfde chassisnummer.
4. De betrokkene actief in de drughandel gaat het voertuig in Duitsland afhalen met nog een bijkomende betaling in cash en krijgt een (valse) factuur voor zijn vennootschap die een

officiële beperkte aankoopprijs vermeldt. De werkelijke verkoopprijs van de auto was veel hoger maar werd uiteindelijk volledig betaald met cash uit drughandel. Bijkomend werd een beperkt bedrag betaald aan de autohandelaar voor het opstellen van de valse factuur en een commissie aan het witwasnetwerk.

Mogelijke onderliggende misdrijven

drughandel, oplichting, ernstige fiscale fraude

Trefwoorden

valse factuur, tweedehandswagen

Fiche 17: Voetbal

Beschrijving

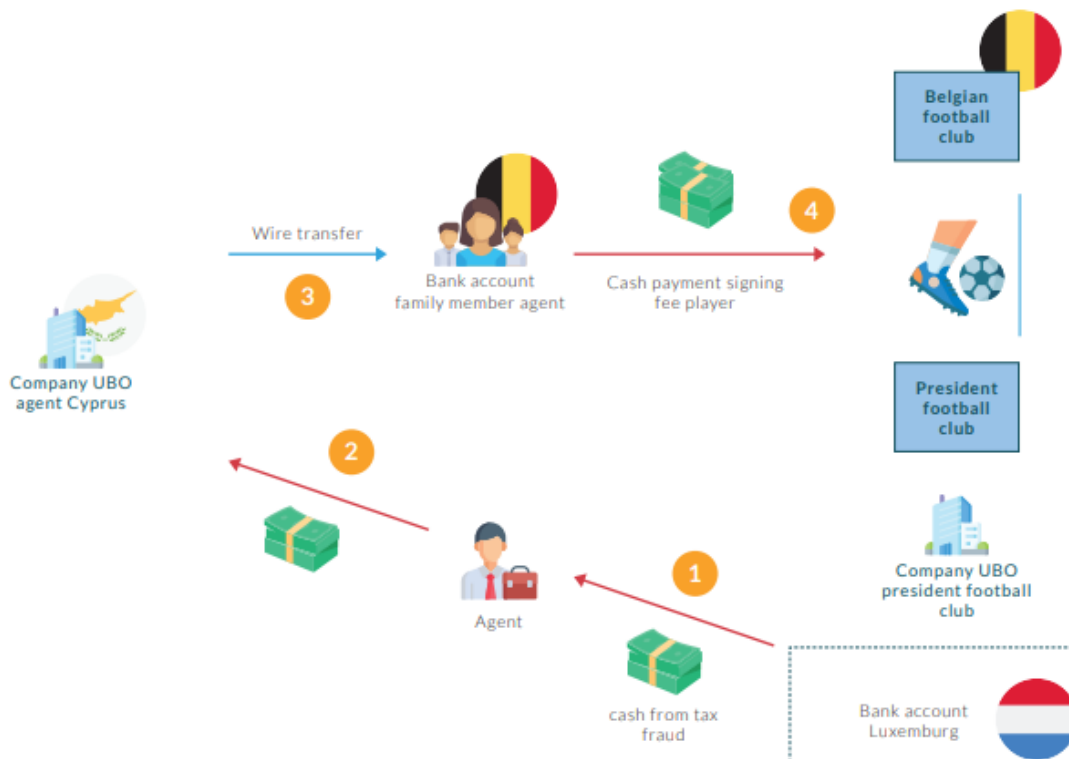
De CFI heeft in februari 2021 een analyse opgesteld over het witwassen van geld in het Belgische voetbal. Uit die analyse kwam enerzijds naar voren dat voetbal als vector voor criminele activiteiten, zoals georganiseerde misdaad, corruptie en ernstige fiscale fraude, kan fungeren en anderzijds dat voetbal als vehikel voor het witwassen van crimineel geld kan worden gebruikt via de aan- en/of verkoop van spelers, sponsoring, investeringen in en overnames van sportclubs, illegale weddenschappen en wedstrijdvervalsing.

Deze analyse werd bevestigd in de nationale risicoanalyse witwassen van geld, update 2023, waarin de risico's op witwassen in de voetbalsector als bijzonder groot beschouwd werden. Overigens stond het onderwerp in 2023 hoog op de agenda van de EU-wetgever en bleek er ook binnen de FIU-gemeenschap belangstelling voor de problematiek. De redenen voor het hoge risico op het vlak van witwassen lijken te liggen bij de enorme bedragen die voor spelers betaald worden, de ondoorzichtige constructies die opgezet worden bij transfers waarbij de rol die een makelaar speelt niet altijd duidelijk is en tenslotte de vaak precaire financiële toestand waarin verschillende clubs zich bevinden met een weinig kritische blik ten opzichte van potentiële investeringen als gevolg. Verder is er ook de link met de goksector, die een risico inhoudt op matchfixing en corruptie.

Case nr. 17: Gebruik van geld uit ernstige fiscale fraude bij de betaling van een transfer

In deze case speelt de makelaar een cruciale rol als organisator van een systeem waarbij cashgeld uit fiscale fraude gebruikt wordt om een deel van de premie voor een speler te betalen.

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. De makelaar ontvangt cash uit de vennootschap van de eigenaar van een club, afkomstig uit fiscale fraude.
2. De makelaar zorgt er voor dat de cash op de rekening van zijn Cypriotische vennootschap komt te staan.
3. Via de Cypriotische vennootschap van de makelaar wordt dat geld overgeschreven naar een Belgische bankrekening op naam van een familielid van de makelaar.
4. Het geld wordt vervolgens cash van de rekening gehaald en uitbetaald aan een speler van de Belgische club waarvan de UBO van de frauderende vennootschap tevens de voorzitter is.

Mogelijke onderliggende misdrijven

fiscale fraude, oplichting, omkoping, corruptie, georganiseerde misdaad.

Trefwoorden

spelersmakelaar, commissie, tekengeld, speler, matchfixing.

Fiche 18: Goudhandel

Beschrijving

In verschillende problematieken waarmee de CFI de voorbije jaren werd geconfronteerd lijkt goudhandel een transversaal element te zijn. Zoals ook in de nationale risicoanalyse witwassen van geld, update 2023, werd vermeld is goud(handel) aantrekkelijk voor criminele actoren omwille van een aantal specifieke kenmerken van goud (hoge intrinsieke waarde, grote mate van anonimiteit, makkelijk omvormbaar en algemeen inwisselbaar) en de aard en de omvang van de goudmarkt in het algemeen (blootstelling aan transacties in contanten, toename waarde goud doorheen goudketen).

De CFI heeft de laatste vijf jaar in verschillende dossiers een band met goud of handel in goud vastgesteld. Uit deze dossiers is gebleken dat goud(handel) werd gebruikt om geld en goud wit te wassen, om waarde te verplaatsen of over te dragen, om gestolen goud te helen en om financieel voordeel te behalen door middel van fraude.

Vaak was sprake van de aankoop van goud – sieraden of beleggingsgoud (gouden munten en goudbaren) – met opbrengsten uit misdrijven. Die delicten omvatten onder andere oplichting, illegale handel in verdovende middelen, georganiseerde misdaad, corruptie en ernstige fiscale fraude.

De aankopen gebeurden zowel door natuurlijke – en rechtspersonen, als door criminele netwerken en vonden zowel bij bonafide als malafide detailhandels in juwelen en sieraden, als bij groothandels in goud in België of tegenpartijen in het buitenland plaats.

Het lijkt er op dat het goud in bepaalde gevallen voor eigen gebruik werd verworven of werd bijgehouden om op een later tijdstip (met een meerwaarde) te verkopen (investering/belegging) of aan familie of derde te schenken (overdracht vermogen), maar in andere gevallen ook andere doeleinden diende.

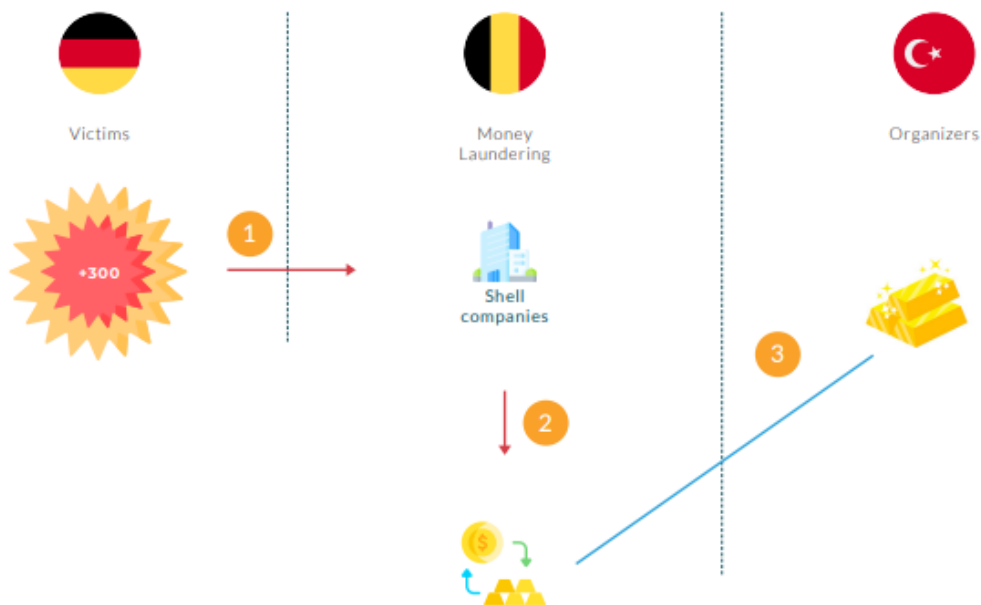
Verder stelde de CFI vast dat particulieren in bepaalde gevallen grote hoeveelheden (oude) juwelen of 'sloopgoud' bij Belgische juweliers/handelaars in goud verkochten. Deze verkopen werden echter niet geregistreerd zodat de herkomst van goud eens gesmolten onmogelijk nog vastgesteld kon worden. Niet enkel kon op deze manier de buit van rondtrekkende daderbendes ten gelde gemaakt worden, maar malafide handelaars maakten ook gebruik van het mechanisme om op grote schaal geld wit te wassen afkomstig uit andere onderliggende misdrijven zoals drughandel.

Dat aantal lijkt te zijn verminderd als gevolg van de wettelijke maatregelen die enkele jaren geleden op nationaal niveau werden goedgekeurd om witwasoperaties in de goudsector te bestrijden en betalingen in contanten te beperken.

Tot slot heeft de CFI in een beperkt aantal gevallen ook de smokkel en export van goud uit bronlanden vastgesteld.

Case nr. 18: handel in goud om de inkomsten uit oplichting wit te wassen

De verschillende fasen van het witwasschema worden hieronder weergegeven :

1. Deze case heeft betrekking op Belgische vennootschappen met het profiel van schermvennootschappen die geld ontvangen van Duitse particulieren, slachtoffers van oplichting.
2. Deze schermvennootschappen, actief in de bouw-, reinigings- en transportsector, verrichten aanzienlijke aankopen van goud bij groothandels in goud in België.
3. Het goud is bestemd voor de organisatoren van de oplichting, die zich in het buitenland bevinden.

Mogelijke onderliggende misdrijven

drughandel, georganiseerde misdaad, heling, oplichting, fiscale fraude, sociale fraude

Trefwoorden

goud, juwelen.

INDEX

B

bouw.....8, 52

C

cafés.....43
cash..... 8, 14, 17, 20, 43, 49, 52
casino.....37
commissie.....57
compensatie..... 8, 11, 14, 17, 23
crypto.....32, 37
CSAM (Child Sexual Abuse Material).....32

D

derdenbetaling.....26
detailhandel.....11
diamant.....46
doorsluisrekening..... 8, 11, 14, 23, 49, 52
douane-entrepot.....49
douanefraude.....11

F

facilitators.....23
fiscale paradijzen.....46

G

gambling.....37
goederenstroom.....26
goud.....60
groothandel.....11

H

hawala.....20, 26
horeca.....43
horloges.....40
hotels.....43
hypothecaire lening.....29

I

illegale arbeid.....29
industriële reiniging.....8
intra company transfer.....46
invoer/uitvoer.....11, 14
IVTS (Informal Value Transfer System).....20, 26

J

juwelen.....40, 60

K

kansspelen.....37, 43
kunst/antiek.....49

L

lidmaatschapskaart.....37
luxegoederen.....40
luxevoertuigen.....40

M

matchfixing.....57

N

netwerken.....23

O

on behalf of payment.....26
onderwaardering/overwaardering.....11
onlinespelen.....37

P

PEP (Politically Exposed Persons).....17, 49
postbusadres.....8, 23
professionele witwasser.....17, 20, 26

R

restaurants.....43

S

schermvennootschap..... 8, 11, 14, 23, 49, 52
schijnzelfstandige.....52
shisha bars.....43
sociale dumping.....52
speler.....57
spelersmakelaar.....57
stroman..... 8, 11, 14, 23, 49

T

TBML (Trade Based Money Laundering).....11, 14, 20,
23, 26, 40
tekengeld.....57
transport van goederen.....11
tweedehandswagen.....55

U

underground banking.....20

V

valse factuur	8, 11, 14, 55
VASP (Virtual Asset Service Provider)	32
vastgoedinvestering	17, 29
veilingen	49
vooraf betaalde debetkaart.....	37

voorbehoud op waarde	46
vrijhandelszones	46
vrijhaven	49

W

weddenschap.....	37
witwasfacilitator	17